

**SŁOWNIK
TERMINÓW KRYSTALOGRAFICZNYCH
2003**

(angielsko-polski)

Łódź, 2003

Komitet Redakcyjny:

*prof. dr hab. Zbigniew Bojarski,
prof. dr hab. Marek Główka (przewodniczący),
prof. dr hab. Mariusz Jaskólski,
prof. dr hab. Krystyna Ławniczak-Jabłońska,
prof. dr hab. Kazimierz Łukaszewicz,
prof. dr hab. Barbara Oleksyn*

Recenzent:

prof. dr hab. Tadeusz J. Bartczak

Opracowanie techniczne:

mgr Krystyna Kozłowska

Przedmowa

W związku z gwałtownym rozwojem krystalografii (zwłaszcza biokrystalografii) powstaje wiele nowych terminów, przede wszystkim w języku angielskim. Polscy krystalografowie obecni są na wszystkich najważniejszych frontach współczesnych badań strukturalnych i oczywiście stosują te nowe terminy, jak również ich polskie odpowiedniki. W rezultacie można zauważyć ciekawe zjawiska językowe – spolszczanie obcych nazw (np. krioprotektant, dokowanie czy staking) i pojawianie się nowych polskich terminów, często zróżnicowanych w zależności od regionu lub ośrodka naukowego.

Przykładowo na określenie urządzenia zapobiegającego dostaniu się do licznika niezwykle intensywnego promienia pierwotnego, w krajowych ośrodkach krystalograficznych używa się określeń: łapacz promienia pierwotnego, pochłaniacz promienia pierwotnego, chwytka, przesłona, stoper.

Jak widać z powyższego, nawet krystalografowie mają problemy z nazewnictwem krystalograficznym. W o wiele trudniejszej sytuacji są oczywiście przedstawiciele innych dyscyplin naukowych - biologzy molekularni, chemicy, fizycy, materiałoznawcy i cała rzesza nie wymienionych specjalistów, którzy prowadzą zajęcia dydaktyczne z krystalografii lub stosują na innych zajęciach krystalograficzne terminy, szkolą kadry naukowe i wykorzystują wyniki badań krystalograficznych w codziennej pracy naukowej.

Z tych względów Słownik Terminów Krystalograficznych jest bardzo potrzebny.

Pierwszy taki słownik (polsko-angielsko-rosyjski) został opracowany w 1970 roku przez prof. prof. Zbigniewa Bojarskiego, Antoniego Łaszkiwicza i Kazimierza Łukaszewicza. Kolejny, pod redakcją profesora Łukaszewicza, już tylko angielsko-polski, powstał pod auspicjami Komitetu Krystalografii PAN w 1990 roku.

Niniejszy Słownik Terminów Krystalograficznych powstał z inspiracji Komisji Nomenklatury Polskiego Towarzystwa, którego przewodnicząca - Pani profesor Zofia Stasicka - zachęciła mnie do rozpoczęcia prac. Entuzjastyczne poparcie otrzymałem od Komitetu Krystalografii PAN, którego członkowie bardzo aktywnie włączyli się również w prace merytoryczne. Środki finansowe na druk Słownika zapewnił Dziekan Wydziału Chemicznego Politechniki Łódzkiej - prof. Marian Zaborski, któremu jesteśmy za to bardzo wdzięczni. Nie mniejsze podziękowania należą się Pani mgr Krystynie Kozłowskiej za ogromne zaangażowanie w techniczną stronę przygotowań słownika do druku.

„Słownik Terminów Krystalograficznych 2003” stanowi rozwinięcie słownika z 1990 roku. Przy jego powstawaniu bezpośrednio lub pośrednio zaangażowana była większość krystalografów polskich, z których poza członkami Komitetu Redakcyjnego najbardziej aktywnie uczestniczyli: prof. Zofia Kosturkiewicz, prof. Izabela Lefeld-Sosnowska, prof. Andrzej Szytuła,

doc. dr hab. Marek Wołczyrz, dr hab. Jacek Grochowski, dr hab. Krzysztof Lewiński oraz dr Jan Maurin.

Podziękowania uczestnikom naszego przedsięwzięcia należą się tym gorętsze, że za wykonaną pracę wszyscy zrzekli się honorariów. Mam nadzieję, że obniżona dzięki temu cena spowoduje większe rozpowszechnienie słownika a więc jeszcze lepiej spełni on swoje zadanie, ułatwiając komunikowanie się ze sobą przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych oraz wprowadzając i utrwalając poprawne terminy krystalograficzne.

Słownik zawiera około 1370 terminów angielskich i tyleż ich polskich odpowiedników, zalecanych przez Komitet Krystalografii PAN.

Dodatkowo zestawiliśmy kilka polskich terminów często używanych, aczkolwiek według nas nieprawidłowych oraz wykaz angielskich skrótów (ich rozwinięcie i polskie tłumaczenie) spotykanych w pracach krystalograficznych i pokrewnych.

Z pełną świadomością ograniczyliśmy się do angielsko-polskiej części, gdyż dołączona wersja elektroniczna (CD) umożliwia odszukanie odpowiedniego terminu polskiego i posługiwanie się słownikiem „w drugą stronę”.

Marek Główka

Wskazówki dla korzystających ze Słownika

1. Średnik oddziela terminy równoważne. Kolejność wymienionych terminów sugeruje preferencje Komitetu Redakcyjnego.
2. Myślnik oznacza powtórzenie (w odpowiednim przypadku i rodzaju) słowa użytego powyżej.
3. Przecinek oznacza konieczność przestawienia kolejności wyrazów, tak aby słowo przed przecinkiem zajęło miejsce słowa za przecinkiem. Np. hasło „*absorption, anomalous*” należy odczytać jako „*anomalous absorption*”. Taki zapis umożliwi zgrupowanie pokrewnych haseł o innej gramatycznej konstrukcji np. „*bond angle*” i „*covalent bond*” (zapisane w Słowniku „-, *covalent*”).
4. Nawiasy zwykłe (okrągłe) są używane w przypadku, gdy część hasła może być zastąpiona innym wyrazem lub wyrazami np. „*acicular (needle-like) habit*” czy „*próg (krawędź) absorpcji*”.
5. Nawiasy kwadratowe zawierają wyjaśnienie lub definicję terminów nowych, niezbyt jeszcze ugruntowanych w literaturze krystalograficznej.

A

absent reflection	wygaszenie; refleks wygaszony
absolute configuration	konfiguracja absolutna
- conformation	konformacja absolutna
- intensity	natężenie bezwzględne
- scale	skala absolutna
- structure	struktura absolutna
absorption	absorpcja
-, anomalous	- anomalna
-, atomic	- atomowa
- coefficient	współczynnik absorpcji
- correction	poprawka na absorpcję
- edge	próg (krawędź) absorpcji
-, effect of	efekt absorpcji
acomodation strain	odkształcenie przystosowujące
accuracy	dokładność
acicular habit	pokrój igiełkowy
acoustic branch	gałąź akustyczna [fononowa]
acute bisectrix	pierwsza dwusieczna [ostrego kąta]
addition solid solution	addycyjny roztwór stały
adjustment	justowanie; regulacja; dopasowanie; dostrojenie
age-hardening	utwardzanie przez starzenie
ageing	starzenie
Aizu ferroic species	postacie (gatunki) ferroiczne Aizu
albite law	prawo albitowe
alignment	wyrównanie; justowanie; centrowanie
- of sample	- próbki
allotropy	alotropia
alloy	stop [przeważnie metali]
alpha doublet resolution	rozdzielenie dubletu alfa
alpha ₁ -alpha ₂ split [α_1 - α_2 split]	rozszczerzenie alfa ₁ -alfa ₂
alternating axis	oś przemienna
amorphous	bezipostaciowy; amorficzny
- state	stan bezipostaciowy
- structure	struktura -
amorphousness, degree of	stopień bezipostaciowości (amorficzności)
amplitude	amplituda
-, structure	- struktury
analyzer	analizator
anchored dislocation	dyslokacja zakotwiczona (zaczepiona)
angle	kąt
-, Bragg	- Bragga (bragowski)

angle, dihedral	kąt dwuścienny
- , grazing incidence	- poślizgu [bardzo mały]
- , interfacial	- między ścianami
- , interplanar	- międzypłaszczyznowy
- of incidence	- padania
- of reflection	- odbicia
- of refraction	- załamania
- of scattering	- rozproszenia
- of tilt	- nachylenia
- , incidence	- padania
- , inclination	- nachylenia
- , reflection	- odbicia
- , refraction	- załamania
- , scattering	- rozproszenia
- , torsion(al)	- torsyjny
Angstrom; Å	angstrom; Å [10^{-10} m]
angular calibration	kalibracja kątowa; skalowanie kątowe
anhedral	anhedralny [brak ścian]
anion vacancy	wakans (wakancja) anionowy
anisotropic absorption	absorpcja anizotropowa
- displacement parameter	anizotropowe parametry przemieszczenia [dawniej anizotropowe czynniki temperaturowe]
- extinction	ekstynkcja anizotropowa
- scaling	skalowanie - [danych dyfrakcyjnych]
- temperature factor	anizotropowy czynnik temperaturowy
- thermal vibrations	- drgania termiczne
anisotropy	anizotropia
annealing	wygrzewanie; odpuszczanie; wyżarzanie
- twin	bliźniak wygrzewania
anomalous dispersion	dyspersja anomalna
- difference Fourier map	anomalna różnicowa mapa Fouriera
- - Patterson map	- - - Pattersona
- scattering	rozpraszanie anomalne
anorthic system	układ trójskośny
anti-equi-inclination method	metoda antyrównokątowa (antyrównonachyleniowa)
- - - setting	ustawienie -
antiferromagnetic	antiferromagnetyk
antiparallel beta sheet	antyrównoległy arkusz beta
antiphase boundary	granica antyfazowa
- domain	domena -
antisymmetry	antysymetria
- operation	operacja antysymetrii

anvil cell	kowadełko diamentowe; komora diamentowa; komora kowadełkowa
aperture	przesłona; apertura
area detector	licznik lub detektor powierzchniowy
- correction	poprawka płaska [dla wiązań wodorowych C-H...Ph]
Argand plane	powierzchnia zespolona (Arganda)
array detector	detektor (licznik) powierzchniowy [pozytywnie czuły]; detektor matrycowy
- of dislocations	układ dyslokacji; motyw (mapa) dyslokacji
asterism	asteryzm
ASTM cards	karty ASTM, [karty do identyfikacji faz, obecnie JCPDS]
asymmetric film loading	asymetryczne załadowanie filmu
- powder method	- metoda proszkowa lub metoda Straumanisa
- reflection	odbicie asymetryczne
- unit	jednostka asymetryczna
asymmetry	asymetria
asymorphic space group	asymorficzna grupa przestrzenna
asymorphous - -	- - -
atomic coordinate	współrzędna atomowa
- displacement parameter	parametr przemieszczenia [<i>dawniej</i> : czynnik temperaturowy]
- - vector	wektor przesunięcia atomu
- form factor	atomowy czynnik [rozpraszania]
- parameter	parametr atomowy
- radius	promień -
- resolution	rozdzielczość -
- scattering factor	atomowy czynnik rozpraszania
attenuation [of X-rays]	osłabienie [promieni X]
attractive junction	złącze przyciągające
austenit	austenit
austenitizing	austenitizowanie
autoindexing	automatyczne wskaźnikowanie
automatic indexing	- -
autostereogram	autostereogram
average lattice	sieć uśredniona (średnia)
- structure	struktura -
axial angle	kąt międzyosiowy
- plane	powierzchnia osiowa
- ratio	stosunek -

axis, alternating
-, bipolar
-, crystallographic
-, fiber
-, inversion
- of rotatory reflection
- of symmetry
-, degree of symmetry
-, rotation
-, rotoinversion
-, rotoreflection
-, screw
-, symmetry
-, twinning
-, zone
azimuthal scan

oś przemienna
- dwubiegunowa
- krystalograficzna
- włókna
- inwersyjna
- przemienna
- symetrii
rzęd (krotność) osi symetrii
oś obrotu
- inwersyjna
- przemienna
- śrubowa
- symetrii
- zbliźniaczenia
- pasa
skanning azymutalny

B

background
- imbalance
back reflection
- scattering
balance filter
band
-, conducting
-, glide
-, occupied
-, slip
-, twin(ning)
-, unoccupied
-, valence
bandwidth
barrel
-, β (beta)
-, up-and-down
-, jelly-roll
-, Greek-key
Barth method
basal plane
- vector
base centered lattice

basic structure
batch method

tło
niezrównoważenie tła
odbicie wsteczne; refleks wsteczny
rozpraszanie wsteczne
filtr kompensujący
pasma
- przewodnictwa
- poślizgu
- zajęte
- poślizgu
- bliźniacze
- niezajęte
- walencyjne
szerokość pasma
baryłka
- β (beta)
- góra-dół
- typu rolady
- meandryczny
metoda promienia (wiązki) równoległego
płaszczyzna bazowa
wektor -
sieć centrowana na podstawie; sieć z
centrowaną podstawą
struktura bazowa (podstawowa)
metoda wsadowa

beam, diffracted	promień (wiązka) ugięty
- catcher	pochłaniacz; łapacz; chwytka [promienia pierwotnego]
- , divergent	promień rozbieżny
- , incident	- padający
- , scattered	- rozproszony
- stop(er)	przesłona wiązki; stoper promienia pierwotnego
beamline [synchrotron]	linia pomiarowa [synchrotronowa]
Becke line	linia Beckego
Beevers-Lipson method	metoda Beeversa-Lipsona
- - strips	paski - -
bending magnet	magnes zakrzywiający
bent crystal	zgięty (wygięty) kryształ
- monochromator	- monochromator; monochromator z wygiętym kryształem
Berek compensator	kompensator Bereka
Berg-Barret method	metoda Berga-Barreta
Bernal chart	siatka Bernala
best fit	najlepsze dopasowanie
- - plane	powierzchnia najlepszego dopasowania
beta bulge	wybrzuszenie beta [β]
- chain (strand)	łańcuch (nić) -
- hairpin	spinka -
beta-sheet	arkusz -
beta-sheet helix	helikalny arkusz beta
beta strand (chain)	nić (łańcuch) beta
- turn	zwrot -
biaxial	dwuosiowy
- crystal	kryształ -
- indicatrix	indykatrysa -
- orientation	orientacja -
bicrystal	bikryształ
bifurcated bond	wiązanie rozwidłone (rozgałęzione; trójcentrowe)
Bijvoet pair	para Bijvoeta
binary system	układ podwójny
binning, [detector]	grupowanie sygnałów [detektora]
biocrystallography	biokrytalografia
bipolar axis	oś dwubiegunowa
bipyramid	piramida podwójna; bipiramida
birefringence	dwójłomność
bladed habit	pokrój blaszkowy

Bloch wall	ścianka Blocha
block-diagonal least-squares method	blokowo-diagonalna metoda najmniejszych kwadratów
block structure	struktura blokowa
boat conformation	konformacja łodziowa
body-centered	przestrzenie centrowana
- - cubic [bcc]	regularna - -
Bond method	metoda Bonda
bond	wiązanie
- angle	kąt wiązania
-, atomic	wiązanie atomowe
-, bifurcated	- rozwidlone (rozgałęzione; trójcentrowe)
-, covalent	- kowalencyjne
- distance	długość wiązania
- energy	energia -
-, heteropolar	wiązanie heteropolarne (jonowe)
-, hydrogen	- wodorowe
-, intermolecular	- międzycząsteczkowe
-, ionic	- jonowe (heteropolarne)
- length	długość wiązania
-, metallic	wiązanie metaliczne
- strength	siła wiązania
- type	typ (rodzaj) -
-, van der Waals	wiązanie van der Waalsa [<i>obecnie:</i> oddziaływanie van der Waalsa]
bonding anisotropy	anizotropia wiązania
- force	siła -
bonds, coplanar	wiązania współpłaszczyznowe (w płaszczyźnie)
-, in plane	- w płaszczyźnie [wzrostu warstwy]
-, out of plane	- pod kątem [do płaszczyzny warstwy]
- system	układ wiązań
booster	przyspieszacz [cząsteczek naładowanych w synchrotronie]
Borrmann effect	zjawisko Borrmanna [anomalnej transmisji]
- triangle	trójkąt -
boundary	granica
-, antiphase	- antyfazowa
-, coherent	- koherentna (spójna)
- displacement	przesunięcie granicy
-, grain	granica ziarna
-, incoherent	- niekoherentna

boundary, interphase	granica międzyfazowa
- plane	płaszczyzna graniczna (rozgraniczająca)
- surface	powierzchnia -
-, twin	granica zblźniaczenia
Bragg angle	kąt Bragga (bragowski)
- condition	warunek Bragga
- equation	równanie -
- focussing	ogniskowanie bragowskie
- indices	wskaźniki Bragga
- method	metoda -
- reflection	odbicie bragowskie; refleks bragowski
- - angle	kąt odbicia bragowskiego
- scattering	rozpraszanie bragowskie
- spot	refleks bragowski; plamka bragowska
Bravais indices	wskaźniki Bravais'go
- lattice	sieć -
- law	prawo -
Brazilian twin	bliźniak brazylijski
breadth, half-value	szerokość połówkowa [szerokość w połowie wysokości maksimum dyfrakcyjnego]
- , line	- linii [dyfrakcyjnej]
Brewster angle	kąt Brewstera
- law	prawo -
Bridgman method	metoda Bridgmana
brightness	jasność (widmowa) [strumienia fotonów]
brilliance	światłość; luminancja (widmowa) [źródła]
brilliant cut	szlif brylantowy [w diamencie]
Brillouin scattering	rozpraszanie Brillouina
- zone	strefa -
Brinell hardness	twardość Brinella
brittleness	kruchość; łamliwość
broadening	poszerzenie
broken symmetry	złamana symetria
Buerger camera	kamera Buergera (precesyjna)
Buerger precession goniometer	goniometr precesyjny Buergera
bulk material	materiał lity
Bunn chart	wykres Bunna
- synthesis	synteza Bunna [błędów]
Burgers circuit	kontur Burgersa
C	
cage structure	struktura klatkowa

cation vacancy	wakans (wakancja) kationowy
cavity	wnęka
cell	komórka
-, anvil	kowadełko diamentowe; komora diamentowa; komora kowadełkowa
- contents	zawartość komórki [elementarnej]
- dimensions	wymiary -
-, unit	komórka elementarna
- parameter	parametr komórki [sieciowej]
centre of symmetry	środek symetrii
centrosymmetric	centrosymetryczny
chain structure	struktura łańcuchowa
change of origin	zmiana (przesunięcie) początku układu
channel width	szerokość kanału
characteristic radiation	promieniowanie charakterystyczne
- section	przekrój -
charge density distribution	rozkład gęstości ładunku
- - waves	fale - -
- transfer	przeniesienie ładunku
chemical bond	wiązanie chemiczne
- structure	struktura -
- structure fault	chemiczny defekt (błąd) struktury
chi circle	koło chi [χ]
chiral structure	struktura chiralna
- centre	centrum -
chirality	chiralność
cholesteric phase	faza cholesterolowa
circular analyzer	analizator kołowy
- birefringence	dwójłomność -
- dichroism	dichroizm -
- polarization	polaryzacja -
- polarized light	światło kołowo spolaryzowane
clathrate	klatrat
cleavage	łupliwość
-, perfect	- doskonała
- plane	płaszczyzna łupliwości
- surface	powierzchnia -
climb of dislocations	wspinanie (się) dyslokacji
clinographic projection	projekcja klinograficzna; rzut klinograficzny
close intermolecular contact	bliski kontakt międzycząsteczkowy
close-packed plane	płaszczyzna najgęstszego ułożenia (upakowania)
- - structure	struktura - -

close-packed direction	kierunek najgęstsze­go ułożenia
close-packing	gęste (najgęstsze) ułożenie (upakowanie)
cluster	klaster
cocrystal	kokryształ
coherent	koherentny; spójny
- elastic scattering	- rozpraszanie elastyczne
- grain boundary	- granica ziarna
- inelastic scattering	- rozpraszanie nieelastyczne
- scattering	rozpraszanie koherentne
coil	zwój [w krystalografii białek]
collimator	kolimator
-, Soller	kolimator Sollera
color centre	barwne centrum
color symmetry	symetria (wielobarwna)
- - element	element symetrii barwnej
- - group	grupa - -
- - operation	operacja - -
columnar habit	pokrój słupkowy; pryzmatyczny
- grains	słupkowe (kolumnowe) ułożenie ziaren
- structure	struktura słupkowa (kolumnowa)
combined figure of merit	łączny czynnik ufności
commensurate phase	faza współmierna
- structure	struktura -
composite material	materiał kompozytowy
composition plane	płaszczyzna wzrostu
compound refractive lenses	obiektyw refrakcyjny [zespół soczewek]
compressibility	ściśliwość
compression	ściskanie
-, dynamic	kompresja dynamiczna
- modulus	moduł ściśliwości
-, shock	kompresja dynamiczna
-, static	ściskanie statyczne
compressive cleavage	łupliwość pod ciśnieniem
- twin formation	zbliżniaczenie pod ciśnieniem
Compton scattering	rozpraszanie Comptona (komptonowskie)
condensed matter	faza skondensowana
condenser lens	soczewka kondensorowa
cone-axis photograph	zdjęcie osiowo-stożkowe [wzdłuż osi stożka]
cone camera	kamera stożkowa
- correction	poprawka stożkowa [dla wiązań wodorowych X-H...Y]
- of growth	stożek (piramida) wzrostu

cone spin arrangement	stożkowe ułożenie spinów
- texture	tekstura stożkowa
conglomerate	konglomerat
conical refraction	refrakcja stożkowa
conjugate glide	sprzężony poślizg
- gradient [method]	metoda sprzężonych gradientów
- rotation	sprzężony obrót
- symmetry	- symetria
conservation of linking number	zachowanie (zasada zachowania) liczby opleceń
constrain	więź
constrained refinement	udokładnianie z więzami
constraint	więź sztywne
contact goniometer	goniometr kontaktowy
contrast etching	trawienie kontrastowe
convergent refinement	udokładnianie zbieżne
convex polyhedron	wielościán wypukły
convolution	splot; konwolucja
- molecule method	metoda splotu cząsteczki
cooling method	- chłodzenia
- curve	krzywa -
cooperative hydrogen bonding	kooperatywne (uwspólnione) wiązanie wodorowe
coordination	koordynacja; koordynacyjny
- number	liczba koordynacyjna
- polyhedron	wielościán (figura) -
- sphere	sfera -
core	rdzeń
- electron	elektron rdzeniowy
- hole	dziura -
- level	poziom -
- - spectroscopy	spektroskopia poziomów wewnątrzatomowych
correlation coefficient	współczynnik korelacji
- field	pole -
- length	długość (zasięg) -
correspondence principle	zasada odpowiedniości
counter	licznik
counter diffractometer	dyfraktometr licznikowy
counting rate (speed)	szybkość zliczania
- statistics	statystyka zliczeń
coupling	sprężenie
-, interatomic	- międzyatomowe
-, orbital	- orbitalne

coupling, spin-orbit	sprężenie spin-orbital
covalent bond	wiązanie kowalencyjne (atomowe)
crack formation	powstawanie pęknięć
- nucleation	zarodkowanie (nukleacja) -
- propagation	rozprzestrzenianie się (propagacja) -
creep curve	krzywa pełzania
- rate	szybkość -
critical excitation voltage	krytyczne napięcie wzbudzenia
- nucleus radius	- promień zarodka
- point	temperatura krytyczna; punkt krytyczny
- radius ratio	krytyczny stosunek promieni
- supersaturation	przesycenie krytyczne
- scattering	krytyczne rozpraszanie
cross-beta structure	poprzeczny arkusz beta
crossed nicols	skrzyżowane nikole
cross section	przekrój czynny
- slip	poślizg poprzeczny
cryocrystal	kriokryształ
cryocrystallography	kriokrytalografia [krystalografia w niskich temperaturach]
cryoprotectant [agent]	krioprotektant [czynnik chroniący przed fragmentacją podczas szybkiego ochładzania]
cryptocrystalline	kryptokrystaliczny; skrytokrystaliczny
cryptosymmetry	kryptosymetria; symetria ukryta
crystal	kryształ
- alignment	ustawianie (centrowanie; justowanie) kryształu
- chemistry	krystalochemia
- -, comparative	- porównawcza
- class	grupa punktowa; klasa krystalograficzna
- defect	defekt kryształu
- diffraction	dyfrakcja na kryształach
- domain	domena kryształu (w kryształach)
- edge	krawędź -
- engineering	inżynieria kryształów
- face	ściana kryształu
- form	postać -
- growth	wzrost -
- habit	pokrój (habitus) -
- imperfection	niedoskonałość (defekt) -
- intergrowth	przerost kryształów [wzajemne przerastanie (się) kryształów]
- lattice	sieć krystaliczna

crystal monochromator

- morphology
- mounting
- mounting loop

- nucleus

-, non-linear optical

- optics

- packing

- physics

- projection

- screen

- section

- shape

- soaking

- space

- spectroscopy

- structure

- - analysis

- surface

- symmetry

- system

- quality

- zone

crystalline aggregate

- index

- powder

- state

crystallinity

- degree

crystallite

- size

crystallization

- boundary

- direction

- heat

- power

- surface

- temperature

monochromator krystaliczny

morfologia kryształu

ustawienie -

uchwyt pętłkowy; pętka do

montowania kryształów [w
warunkach niskotemperaturowych]

zarodek kryształu

kryształ o nieliniowych właściwościach
optycznych

optyka kryształów

ułożenie (upakowanie) w kryształach

fizyka kryształów

rzut kryształu

zestaw krystalizacyjny [do

przeszukiwania warunków
krystalizacji]

przekrój kryształu

kształt -

[dyfuzyjne] nasączenie -

przestrzeń -

spektroskopia -

struktura kryształu (krystaliczna)

analiza - -

powierzchnia kryształu

symetria -

układ krystalograficzny

jakość kryształu

pas -

agregat krystaliczny

indeks (wskaźnik) krystaliczności

proszek krystaliczny

stan -

krystaliczność

stopień -

krystalit

wielkość krystalitu

krystalizacja

granica krystalizacji

kierunek -

ciepło -

zdolność do -

powierzchnia -

temperatura -

crystallizer	krystalizator
crystallographic axes of coordinates	krystalograficzne osie współrzędnych
- axial ratio	- stosunek osiowy
- system	- układ współrzędnych
- direction	kierunek krystalograficzny
- group	grupa -
- zone	pas -
crystallography	krystalografia
-, high pressure	- wysokociśnieniowa
crystallography	krystalometria
cubic	regularny [np. układ krystalograficzny]
- body-centered	- przestrzennie centrowana [komórka elementarna]
- face-centered	- ściennie centrowana
- hemihedry	hemiedria regularna
- holoedry	holoedria -
- system	układ -
- tetartohedry	tetartoedria -
cubooctahedron	kubooktaedr; ośmiościan sześcienny
Curie temperature (point)	temperatura (punkt) Curie
cybotactic cluster	klaster cybotaktyczny
cyclographic projection	rzut (projekcja) cyklograficzna
cycloidal structure	struktura cykloidalna
cylindrical camera	kamera cylindryczna
Czapski goniometer	goniometr Czapskiego
Czochralski method	metoda Czochralskiego

D

2D-detector	licznik (detektor) powierzchniowy (dwuwymiarowy)
data collection	zbieranie (rejestracja) danych [np. dyfrakcyjnych]
- reduction	obróbka (redukcja) danych
- processing	przetwarzanie danych
- set	zbiór -
- validation	weryfikacja (sprawdzanie) -
database mining	przeszukiwanie baz danych
Dauphine twin	bliźniak delfinacki
de Broglie wavelength	fala de Broglie'a
Debye-Scherrer camera	kamera Debye'a-Scherrera
- - method	metoda - -
Debye-Waller factor	czynnik Debye'a-Wallera
decoration method	metoda dekorowania
defect	defekt

defect, Frenkel	defekt Frenkla
- , line	- liniowy
- , plane	- płaszczyznowy
- , point	- punktowy
- , radiation	- radiacyjny
- , Schottky	- Schottkyego
- , surface	- powierzchniowy
defocuss(ing)	rozogniskowanie
deformation ellipsoid	elipsoida deformacji (odkształcenia)
- migration	migracja defektu
- tensor	tensor deformacji
- texture	tekstura -
- twin	bliźniak deformacyjny
- zone	obszar (strefa) deformacji
degree of disorder	stopień nieuporządkowania
- - resolution	- rozdzielczości
- - short-range order	- uporządkowania bliskiego zasięgu
- - long-range order	- - dalekiego zasięgu
Delaunay reduction	redukcja Dealunaya
deltahedron (deltoid dodecahedron)	dwunastościan deltoidowy
dendrite	dendryt; kryształ dendrytyczny
densitometer	densytometr
density	gęstość
- of states	- stanów
- - -, total	całkowita gęstość stanów
- - -, partial	cząstkowa gęstość stanów
- of twinning planes	gęstość płaszczyzn zblźniaczenia
detector	licznik; detektor
- CCD [Charge Coupled Device]	detektor CCD
deviation	odchylenie
- , root-mean-square	- średniokwadratowe
- , standard	- standardowe
diad	oś dwukrotna
diagonal glide	poślizg wzdłuż przekątnej
- setting	ustawienie - -
diamond lustre	połysk diamentowy
dichroism	dichroizm
- , magnetic X-ray	rentgenowski dichroizm magnetyczny
dieder	dwuścian
difference electron density	różnicowa gęstość elektronowa
- Fourier synthesis	- synteza Fouriera
differential synthesis	synteza różniczkowa
diffracted beam	wiązka dyfrakcyjna (ugięta)
diffraction	dyfrakcja; ugięcie

diffraction angle	kąt dyfrakcji (ugięcia)
- group	grupa dyfrakcyjna
- image	obraz -
- indice	wskaźnik -
- line	linia -
- maximum	maksimum -
- pattern	obraz -
diffractogram	dyfraktogram
diffractometer	dyfraktometr
-, flight-time	dyfraktometr czasu przelotu
-, time-of-flight	- - -
diffuse scattering	rozpraszanie dyfuzyjne
- streak	pasmo dyfuzyjne [rozmyte]; smuga dyfuzyjna
diffusion-crystallizer	krystalizator dyfuzyjny
diffusionless exchange	wymiana bezdyfuzyjna
- transformation	przemiana -
diffusion method	metoda dyfuzyjna
- of interstitials	dyfuzja atomów międzywęzłowych
- of vacancies	- wakansów (wakancji)
digyre	oś dwukrotna
dihedral angle	kąt dwuścienny
dihedron	dwuścian
dihexagonal bipyramid	bipiramida (podwójna piramida) diheksagonalna
- prism	słup -
- pyramid	piramida -
dilatometer	dylatometr
dimorphism	dwupostaciowość; dimorfizm
diploid	dwunastościan podwójny; didodekaedr
direct image	obraz bezpośredni
- lattice	sieć prosta (rzeczywista)
- method	metoda bezpośrednia
- phase determination	bezpośrednie oznaczanie faz
direction(al) cosine	kosinus kierunkowy
directional bond	wiązanie -
- crystallization	krystalizacja -
discontinuous glide	poślizg nieciągły
discrepancy index	wskaźnik rozbieżności
disdodecahedron	dwunastościan podwójny; didodekaedr
dislocation	dyslokacja
-, anchored	- zakotwiczona (zaczepiona)
- blocking	blokowanie dyslokacji
- boundary	granica dyslokacyjna

dislocation boundary, glissile

- climb
- configuration
- core
- crater
- , curvilinear
- density
- dipol
- , edge
- , epitaxial
- , extended
- forest
- , glissid
- , half
- , helical
- jog
- kernel
- kink
- line
- locking

- loop
- mechanism
- , mixed
- migration
- , misfit
- model
- motion
- multiplication
- network
- node
- of higher order
- , partial
- , pinned
- potential
- reaction
- ring
- sign
- , screw
- , sessile
- source
- , spiral
- splitting
- step

ślizgająca się granica dyslokacyjna

- wspinanie [się] dyslokacji
- konfiguracja -
- rdzeń -
- krater -
- dyslokacja krzywoliniowa
- gęstość dyslokacji
- dipol dyslokacyjny
- dyslokacja krawędziowa
- epitaksjalna
- rozciągnięta
- las dyslokacji
- dyslokacja mobilna (przemieszczalna)
- częściowa
- helikoidalna
- uskok (próg) dyslokacji
- jądro -
- przebieg [linii] -
- linia -
- blokowanie dyslokacji [np. przez atomy domieszek]
- pętla -
- mechanizm dyslokacyjny
- dyslokacja mieszana
- ruch (migracja) dyslokacji
- dyslokacja niedopasowania
- model dyslokacji
- ruch -
- powielanie -
- sieć -
- węzeł -
- dyslokacja wyższego rzędu
- częściowa
- zakotwiczona (zaczepiona)
- potencjał dyslokacji
- reakcja dyslokacji (dyslokacyjna)
- pierścień -
- znak -
- dyslokacja śrubowa
- osiadła (półutwardzona)
- źródło dyslokacji
- dyslokacja spiralna
- rozszerzenie dyslokacji
- krok (etap) -

dislocation structure	struktura dyslokacji
- tangle	splot (plątanina) -
- tensor	tensor -
-, unit	dyslokacja jednostkowa
- wall	ścianka dyslokacyjna
disorder	nieporządek
disordered phase	faza nieuporządkowana
dispersion	dyspersja
displacement	przesunięcie; przemieszczenie
- field of dislocation	pole odkształceń dyslokacji
- parameter	parametr przemieszczenia
displacive phase transition	przemiana fazowa z przesunięciem [atomów]
dissymmetry	dyssymetria
distorsion	dystorsja; odkształcenie; skrócenie
distribution coefficient	współczynnik rozdziálu (rozmoszczenia)
- of grain sizes	rozkład wielkości ziaren
ditetragonal bipyramid	bipiramida (podwójna piramida) dytetragonalna
- prism	słup -
- pyramid	piramida -
ditrigonal bipyramid	bipiramida (podwójna piramida) dytrygonalna
divacancy	biwakans (biwakancja); wakans podwójny (wakancja podwójna)
- pair	para biwakansów (biwakancji)
divergent beam	promień rozbieżny; wiązka rozbieżna
dodecahedron	dwunastościan rombowy; dodekaedr
docking	dokowanie
domain	domena
-, antiphase	- antyfazowa
-, equilibrium	- równowagowa
-, ferroelectric	- ferroelektryczna
-, magnetic	- magnetyczna
- structure	struktura domenowa
- swapping, 3D	wymiana domen przestrzennych (strukturalnych)
- width	szerokość domeny
- wall	ściana (ścianka) domeny
- - energy	energia ściany (ścianki) -
domatic dihedron	dwuścian daszkowy
dome	daszek
Donnay-Harker principle	zasada Donnay-Harkera
doped crystal	kryształ domieszkowany

double crystal spectrometer	spektrometr dwukrystaliczny
- - diffractometer	dyfraktometr -
- - topography	topografia -
- reflection	podwójne odbicie
- refraction	dwójłomność
- slit method	metoda podwójnej szczeliny
doublet $K\alpha_1 \alpha_2$	dublet $K\alpha_1 \alpha_2$
double-void	luka podwójna
druse	szcotka krystaliczna; druzo
dual-space-recycling	fazowanie naprzemienne [bezpośrednie wyznaczanie faz z iteracją w przestrzeni odwrotnej i prostej – rodzaj "shake-and-bake"]
dynamic theory	teoria dynamiczna [dyfrakcji promieni X]
- disorder	nieporządek -
E	
easy-axis [of magnetization]	łatwa oś [namagnesowania]
edge [of a crystal]	krawędź [kryształu]
-, absorption	krawędź (próg) absorpcji
- -, fine structure	struktura subtelna - -
- - jump	wysokość krawędzi absorpcji
-, shift	przesunięcie krawędzi
elastic constant	stała sprężysta
- deformation	deformacja -
- modulus	moduł sprężystości
- scattering	rozpraszanie sprężyste
elasto optic effect	efekt elastoptyczny
electrolytic crystal growth	elektrolityczny wzrost kryształów
electron density	gęstość elektronowa
- - distribution	rozkład gęstości elektronowej
- - section	przekrój - -
- diffraction	dyfrakcja elektronów
- probability function	funkcja prawdopodobieństwa elektronu
- state	stan elektronowy
- -, initial	początkowy - -
- -, intermediate	pośredni - -
- -, final	końcowy - -
- -, ground	podstawowy - -
electron(ic) transition	przemiana elektronowa
elementary parallelepiped	równoległoscian elementarny
element-specific [method]	[metoda] rozróżniająca pierwiastki
ellipsoid of rotation	elipsoida obrotowa

ellipsoid, triaxial	elipsoida trójosiowa
elliptic analyzer	analyzer eliptyczny
- polarization	polaryzacja -
E-map	mapa E
embedding	zanurzenie
emittance	emitancja [iloczyn rozbieżności i wymiarów źródła promieniowania]
enantiomorphic pair	para enancjomorficzna
enantiomorphism	enancjomorfizm
enantiomorphous space group	enancjomorficzna grupa przestrzenna
encloser box	obszar przecięcia osi dyfraktometru
entrance slit	szczelina wejściowa
epitaxial growth	wzrost epitaksjalny
epitaxy	epitaksja
equidistant lattice plane family	rodzina równoodległych płaszczyzn sieciovych
equi-inclination method	metoda równokątowa (równonachyleniowa)
equilibration polyhedron	wielościán równowagowy
- vacancy	wakans (wakanacja) -
equivalent	równoważnik; równoważne; równoznaczne
- isotropic displacement parameter	równoważny izotropowy parametr przemieszczenia
- - thermal parameter	- - - termiczny
- - temperature factor	- - czynnik temperaturowy
- position	pozycja równoważna; położenie równoważne
- reflection	refleks równoważny
equivalent B (B_{eq})	B równoważne; równoważny czynnik temperaturowy [izotropowy czynnik temperaturowy równoważny anizotropowemu czynnikowi B_{ij} (śląd macierzy tensora B_{ij})]
error propagation	propagacja błędu
- (Bunn) synthesis	synteza błędów (Bunna)
estimated error	oszacowany błąd
- standard deviation (e.s.d.)	- odchylenie standardowe
etch(ed) figure	figura trawienia
- hill	wzgórek -
- pit	jamka -
etching	trawienie
-, electrolytic	- elektrolityczne
Eulerian axis	oś Eulera (eulerowska)

Eulerian cradle	goniostat Eulera (eulerowski)
eutectic crystallization	krystalizacja eutektyczna
- melting	topnienie -
- mixture	mieszanina -
- point	punkt (temperatura) -
- temperature	temperatura -
- texture	tekstura -
Ewald construction	konstrukcja Ewalda
- sphere	sfera -
excentricity error	błąd niecentryczności
excess vacancy	wakans (wakancja) nadmiarowy
excitation process	proces wzbudzenia [atomu]
expansion	rozszerzalność
exposure	ekspozycja; naświetlanie
extended X-ray absorption fine structure	rozciągnięta subtelna struktura widma absorpcyjnego
external conical refraction	zewnętrzne załamanie stożkowe
extinction	ekstynkcja [rozumiana jako zjawisko]; wygaszenie [reflektu rentgenowskiego]
- contrast	kontrast ekstynkcyjny [w topografii]
-, primary	ekstynkcja pierwotna
-, secondary	- wtórna
extraordinary ray	promień nadzwyczajny

F

face, crystal	ściana kryształu
- normal	normalna do ściany [kryształu]
face-centred cubic	regularna ściennie centrowana
- - orthorombic	rombowa - -
face-centred lattice	sieć ściennie centrowana
facet	ścianka [oszlifowanego kamienia szlachetnego]
family of O-D groupoids	rodzina grupoidów O-D
Fast Fourier Transform	szybka transformata Fouriera
fault of periodicity	błąd periodyczności (okresowości)
ferrite	feryt
ferrimagnetic	ferrimagnetyk; ferrimagnetyczny
ferroelectric Curie temperature (point)	ferroelektryczna temperatura (punkt) Curie
ferroelectricity	ferroelektryczność
ferroic phase transition	ferroiczna przemiana fazowa
ferromagnetic	ferromagnetyk

ferromagnetic Curie point (temperature)	ferromagnetyczny punkt (temperatura) Curie
fibre axis	oś włókna
- structure	struktura - (włóknista)
- texture	tekstura -
fibrous habit	pokrój włóknisty
field-emission microscopy	emisyjna mikroskopia polowa
- - gun	działko elektronowe [z katodą polową]
figure, pole	figura biegunowa
-, etch	- trawienia
figure of merit	wskaźnik wiarygodności (ufności; zgodności)
film moving method	metoda ruchomego filmu
- shrinkage	kurczliwość filmu
filter attenuation	osłabienie za pomocą filtru
final state rule	reguła stanu końcowego
first layer cone	stożek pierwszej warstwy
- order phase transition	przemiana fazowa pierwszego rodzaju
- - red	czerwień pierwszego rzędu
fitting	dopasowanie
- procedure	proces (procedura) -
five-axis universal stage	pięcioosiowy stół uniwersalny
fixed parameter	parametr ustalony
Flack -	- Flacka [wskaźnik poprawności oznaczenia struktury absolutnej]
flash freezing	gwałtowne oziębianie
flat-cone method	metoda płaskiego stożka
flaw	skaza; niedoskonałość [kryształu]
flight-time diffractometer	dyfraktometr czasu przelotu
floating zone technique	technika (metoda) topienia strefowego
flotation method	metoda flotacji
flourescent background	tło fluorescencyjne
flow point	temperatura (punkt) plastyczności
- stress	granica -
flux	strumień [fotonów]
focal plane	płaszczyzna ogniskowania
focusing circle	okrąg (koło; plamka) ogniskowania
- method	metoda -
- monochromator	monochromator ogniskujący
fold	zwój; sfałdowanie
fonon dispersion	dyspersja fononowa
- - relation	fononowa relacja dyspersji
form	postać

formula unit	jednostka formalna
four-fold axis	oś czterokrotna
four-helix-bundle	wiązka czterech helis
Fourier analysis	analiza Fouriera
- map	mapa -
- space	przestrzeń -
- synthesis	synteza -
- transform	transformata -
- transformation	transformacja (przekształcenie) Fouriera
- -, fast	szybka transformata -
fractional coordinates	współrzędne ułamkowe
frame	ramka; (stop)klatka [warstwa skanowania w sieci odwrotnej]
framework structure	struktura szkieletowa
Frank dislocation	dyslokacja Franka
Frenkel defect (imperfection)	defekt Frenkla
- vacancy	wakans (wakancja) -
Frank-Read source (net)	źródło (siatka) Franka-Reada
Fresnel diffraction	dyfrakcja Fresnela
- ellipsoid	elipsoida -
Friedel law	prawo Friedela
- pair	para -
full matrix least-square refinement	pełnomacierzowe udokładnianie metodą najmniejszych kwadratów
full reflection	pełny refleks [refleks zarejestrowany całkowicie]
function, image seeking	funkcja szukania obrazu
-, minimum	- minimum
-, product	- iloczynu
-, sum	- sumy
G	
general point group	grupa graniczna
- position	pozycja ogólna
geometrical crystal class	klasa geometryczna kryształów
- structure factor	geometryczny czynnik struktury
ghost in Fourier synthesis	"duch" [fałszywe maksimum] w syntezie Fouriera
Gibbs phase rule	reguła faz Gibbsa
glancing angle	kąt odbłyску (Bragga)
glass former	czynnik ułatwiający zeszklenie
- structure	struktura szklista
- transition temperature	temperatura przemiany szklistej [w szkło]

glide component	składowa poślizgu
- direction	kierunek -
- plane	płaszczyzna -
glissile dislocation boundry	ślizgająca się granica dyslokacyjna
gnom(on)ic projection	projekcja (rzut) gnomoniczna
- ruler	linijka -
goniometer	goniometr
- , Buerger precessing	- precesyjny Buergera
- , contact	- kontaktowy
- head	głowica (główka) goniometryczna
- , optical	goniometr optyczny
- , Weissenberg	- Weissenberga
- , two circle	- dwukołowy
goodness of fit	wskaźnik dopasowania
gradient method	metoda gradientu
grain	ziarno
- boundary	granica ziarna (ziaren)
- growth	wzrost ziarna (ziaren)
- orientation	orientacja ziaren
- size	wielkość -
graphical indexing	wskaźnikowanie graficzne
grazing incidence	poślizg [padanie promienia pod bardzo małym kątem]
great circle	koło wielkie
Greek key	meander; klucz grecki [motyw strukturalny białek]
Grenninger chart	karta (wykres; nomogram) Grenningera
grid	siatka; podziałka
group	grupa
- , black and white	- czarno-biała
- , colour	- barwna (kolorowa)
- , four-dimensional	- czterowymiarowa
- , grey	- szara
- , one-dimensional	- jednowymiarowa
- , plane	- płaska (dwuwymiarowa)
- , point	- punktowa
- , space	- przestrzenna
- , three-dimensional	grupa trójwymiarowa
- , two-dimensional	- dwuwymiarowa (płaska)
grupoid	grupoid
grown-in dislocation	dyslokacja wzrostowa [powstała w czasie wzrostu]
growth, crystal	wzrost kryształu
- bands	pasma wzrostu; striacje

growth defect
- form
- pit
- polyhedron
- sector
- - boundary
- striations (bands)

- spiral
- step
- texture
- twin
guest
- in a host lattice

Guinier camera

- method
- photograph

Guinier-Preston zone

gyre; rotation axis
gyroid; gyrohedron

H

habit

-, acicular
-, columnar
-, equant
-, fibrous
-, laminar
-, platy
-, prismatic
-, scaly
-, tabular

hairpin

half-angle opening

Hamilton test

hand-picked reflection

hanging drop crystallization

hardness

- function

Harker-Kasper inequality

defekt wzrostu

postać -

jamka -

wiełościan -

sektor -

granica sektoru wzrostu

striacje (pasma wzrostu)

[niejednorodności składu
monokryształu]

spirala -

stopień -

tekstura -

bliźniak -

gość

- w sieci gospodarza

kamera Guiniera

metoda -

zdjęcie -

strefa Guiniera-Prestona

oś obrotu

dwudziestoczterościan pięciokątny

pokrój

- igielkowy

- słupkowy

- izometryczny

- włóknisty

- tabliczkowy

- -

- pryzmatyczny; słupkowy

- blaszkowy

- tablicowy

agrafka [motyw strukturalny białek]

połówkowy kąt rozwarcia [autokolimacji

wiązki promieniowania

synchrotronowego]

test Hamiltona

[ręcznie] wybrany refleks

krystalizacja metodą wiszącej kropli

twardość

funkcja twardości

nierówność Harkera-Kaspera

Harker line	linia Harkera
- peak	pik -
- section	przekrój (cięcia) -
- synthesis	synteza -
harmonic analysis	analiza harmoniczna
heavy atom technique (method)	metoda atomu ciężkiego
helix	helisa
helical array	ułożenie helikalne (śrubowe)
- dislocation	dyslokacja helikoidalna
hemihedron	hemiedr (wielościan hemiedryczny)
hemihedry	hemiedria
hemimorphic (hemimorphous)	hemimorficzny
hemimorphous hemiedry	hemiedria hemimorficzna
Hermann-Mauguin notation	symbolika Hermana-Mauguina [międzynarodowe symbole grup symetrii]
- - symbol	symbol - -
heterodesmic structure	struktura heterodesmiczna
heterogenity	niejednorodność
heterogenous crystallization	krystalizacja niejednorodna
heteropolar	heteropolarny
hexagonal	heksagonalny
- bipyramid (dipyramid)	bipiramida (podwójna piramida) heksagonalna
- close-packed structure	struktura heksagonalna zwarta (gęsto upakowana; gęsto ułożona)
- close packing	heksagonalne najgęstsze upakowanie (ułożenie)
- crystal(lographic) family	- rodzina kryształów (krystalograficzna)
- enantiomorphy	enancjomorfia heksagonalna
- hemihedry	hemiedria -
- hemimorphy	hemimorfia -
- holohedry	holoedria -
- indices	wskaźniki -
- lattice	sieć -
- prism	słup -
- pyramid	piramida -
hexagonal symmetry	symetria heksagonalna
- system	układ -
- tetartohedria	tetartoedria -
- trapezohedron	trapezoedr -
hexagyre (hexad)	oś sześciokrotna
hexakis octahedron (hexoctahedron)	czterdziestoośmiościan
hexakis tetrahedron (hextetrahedron)	czworościan poszostny

hexasymmetric	heksasymetryczny
higher order transformation	przemiana wyższego rzędu
high-temperature camera	kamera wysokotemperaturowa
histogram matching	dopasowanie [do idealnego rozkładu] histogramów
holohedral class	klasa holoedryczna
- form	postać -
holohedron	holoedr
holohedry	holoedria
holosymmetric	holosymetryczny
homodesmic structure	struktura homodesmiczna
homodromic ring	pierścień homodromowy
homogenization	homogenizacja; ujednorodnienie
homogeneity	jednorodność; homogeniczność
homogenous crystallization	krystalizacja homogeniczna
- deformation	deformacja -
- glide	poślizg -
- nucleation	nukleacja (zarodkowanie) -
- shear	ścięcie -
homometric structures	struktury homometryczne
host crystal	kryształ macierzysty (gospodarza)
- lattice	sieć -
hot stage	stolik podgrzewany
Hume-Rothery phases	fazy Hume'a-Rotheryego
hydrogen bond(ing)	wiązanie wodorowe
hydrophobic core	rdzeń hydrofobowy
hydrothermal crystal growth	hydrotermalny wzrost kryształu
hypereutectic	nadeutektyczny
hypocrystalline	skrytokrystaliczny
hypoeutectic	podeutektyczny

I

ice ring	[pierścień od dyfrakcji kryształów lodu]
icosadeltahedron	ikozadeltaedr; dwudziestościan deltoidowy
icosahedral symmetry	symetria ikozaedryczna [niekrytalograficzna symetria występująca w wirusach]
icosahedron	dwunastościan pentagonalny; ikozaedr deltoidowy
icositetrahedron	dwudziestoczterościan
ideal (perfect) crystal	kryształ idealny (doskonały)
- position	pozycja -
ideally imperfect crystal	kryształ idealnie niedoskonały

identity operation	przekształcanie (operacja) tożsamościowe
- period	period (okres) identyczności
image	obraz; odzwierciedlenie
image(ing)-plate [area detector]	płyta rejestrująca (obrazująca) [detektor dwuwymiarowy]
- intensifier	wzmacniacz obrazu
image-seeking function	funkcja szukania obrazu
- - theory	teoria - -
imaging	odwzorowanie; obrazowanie
-, X-ray	obrazowanie rentgenowskie
immersion medium	środowisko immersyjne
- method	metoda -
imperfect crystal	kryształ niedoskonały (rzeczywisty)
implication function	funkcja implikacyjna
- theory	teoria implikacji
impurity distribution	rozkład zanieczyszczeń (domieszek)
incidence plane	płaszczyzna padania
incident beam	wiązka (promień) padająca
inclusion	wtrącenie; inkluzja
- compound	związek inkluzyjny
incoherent scattering	rozpraszanie niespójne (niekoherentne)
incommensurate crystal	niewspółmierny kryształ
- structure	struktura niewspółmierna
index	wskaźnik
-, crystallinity (crystallinity)	stopień krystaliczności
indexing	wskaźnikowanie
indicatrix	indykatrysa
indices of crystal face	wskaźniki ściany kryształu
indices of edge, zone	- krawędzi [kryształu];
indices of lattice direction	- pasa (kierunku) sieciowego
indices of lattice plane	wskaźniki płaszczyzny sieciowej
- - reflection (diffraction spot)	- refleksu (dyfrakcyjnego)
inelastic scattering	rozpraszanie niesprężyste
inequality method	metoda nierówności
integral (integrated) intensity	natężenie (intensywność) całkowite
intensity distribution	rozkład natężeń (intensywności)
- ratio	stosunek -
- space	przestrzeń natężeń [odwrotna]
- statistics	statystyka -
interaction	oddziaływanie; interakcja
interatomic distance	odległość międzyatomowa
interaxial angle	kąt międzyosiowy [między osiami]
intercalate	interkalat; interkalować

intercalated structure	struktura interkalacyjna
intercrescence	przerastanie
interface	powierzchnia rozdziału
interfacial angle	graniczny kąt dwuścienny (między ścianami)
- structure	struktura powierzchni rozdziału
interference color	barwa interferencyjna
- pattern	obraz -
intergrowth	przerastanie
intermediate phase	faza pośrednia
intermetallic compound	związek międzymetaliczny
intermolecular	międzycząsteczkowy
- interactions	oddziaływania międzycząsteczkowe
- forces	siły -
internal conical refraction	wewnętrzna refrakcja stożkowa
- friction	tarcie wewnętrzne
international symbol	symbol międzynarodowy (Hermann-Mauguina)
interpenetration twin	bliźniak przerastania (przerośnięty)
interplanar distance	odległość międzypłaszczyznowa
- spacing	odstęp -
interstice	luka
interstitial atom	atom międzywęzłowy
- hole	dziura -
- mixed crystal	międzywęzłowy roztwór stały
- site (position)	pozycja międzywęzłowa
- solid solution (mixed crystal)	międzywęzłowy roztwór stały
interstition	międzywęzle; luka międzywęzłowa
intramolecular	wewnątrzcząsteczkowy
intrinsic disorder	samoistny nieporządek
- strain	odkształcenie samoistne
inverse piezoeffect	odwrotny piezoeft
- pole figure	figura biegunowa inwersyjna
- spinel structure	struktura odwróconego spinelu
inversion	inwersja [symetria względem punktu]
- center	środek symetrii (inwersji)
- (rotation) axis	oś (obrotowa) inwersyjna
ion(ic) core	rdzeń jonu (jonowy)
ionic bond	wiązanie jonowe
- crystal	kryształ -
- radius	promień -
- implantation	implantacja jonów
irradiation	napromieniowanie
island silicate	krzemian wyspowy

isochromatic plane
isochrome
isodesmic structure
isogyre
isometric (cubic) system
isomorphism
isomorphous replacement
- - method
- series
isostructural
isotactic
isothermal recrystallization
isotropic
- extinction
- thermal factor
- - vibrations
isotropy (isotropism)
isotypic

J

jog
- formation
joint distribution

K

kappa geometry
K-capture
Kikuchi band
- line
- pattern (diagram)
kinematical
- theory of X-ray diffraction

kink formation
Kossel line
- model
- pattern (diagram)

L

labile region

laevorotory
lamellar growth
laminar habit

płaszczyzna izochromatyczna
izochromata
struktura izodesmiczna
izogira
układ regularny
izomorfizm; równopostaciowość
podstawienie izomorficzne
metoda - -
szereg izomorficzny
izostrukturalny
izotaktyczny
rekrytalizacja izotermiczna
izotropowy (równokierunkowy)
ekstynkcja izotropowa
izotropowy czynnik temperaturowy
- drgania termiczne
izotropia
izotypowy

uskok
powsta(wa)nie uskoku
łączny rozkład

geometria kappa
wychwyty K
pasmo Kikuchiego
linia -
obraz (diagram) -
kinematyczny
kinematyczna teoria dyfrakcji
promieni X
powstawanie uskoku (uskoków)
linia Kossela
model -
obraz (diagram) -

obszar labilny [na diagramie fazowym
roztworu przesyconego]
lewoskrętny
wzrost lamelarny
pokrój tabliczkowy (laminarny)

Lang method	metoda Langa
- topogram	topogram -
large-angle grain boundary	szerokokątowa (wielkokątowa) granica ziaren
lattice	sieć przestrzenna
- base	baza sieci
-, base centred	sieć centrowana na podstawie (z centrowaną podstawą)
-, body centered	- przestrzennie centrowana
- cell	komórka sieciowa
- centering	centrowanie sieci
- complex	kompleks sieciowy
- constant	stała -
- deformation	deformacja sieci
-, direct	sieć prosta
- direction	kierunek sieciowy
- distortion	odkształcenie (dystorsja) sieci
- dynamics	dynamika -
- energy	energia sieci(owa)
-, face centred	sieć ściennie centrowana
- node	węzeł sieci
- parameter	parametr -
- plane	płaszczyzna sieciowa; sieć płaska
- point	punkt (węzeł) sieci(owy)
-, reciprocal	sieć odwrotna
- row	prosta sieciowa
- strain	odkształcenie sieci
- stress	napężenie -
- translation	translacja (przesunięcie) sieciowa
- vector	wektor -
- wave	fala -
Laue class	klasa Lauego
- cone	stożek -
- crystallography	dyfrakcja polichromatyczna; dyfrakcja Lauego
- diagram, diffraction pattern	zdjęcie (diagram; obraz dyfrakcyjny) Lauego
- equation	równanie -
- method	metoda -
- spot	plamka Lauego [refleks na zdjęciu]
- symmetry	symetria -
Laves phase	faza Laves'a
law of constancy of interfacial angles	prawo stałości kątów

law of zone angles	prawo pasowe
layer line	warstwica
- - separation	odstęp między warstwicami; odległość międzywarstwicaowa
- structure	struktura warstwowa
least-squares fit	dopasowanie metodą najmniejszych kwadratów
- - line	prosta wyznaczona metodą najmniejszych kwadratów
- - method	metoda najmniejszych kwadratów
- - plane	płaszczyzna wyznaczona - - -
left(right)handed crossover	lewo(prawo)skrętne obejście [beta-alfa-beta]
lens	soczewka
leucine zipper	suwak (zamek) leucynowy
lever rule	prawo dźwigni [ilościowa analiza fazowa układów równowagowych]
libration	libracja
ligancy	liczba koordynacji; ligancja
limiting cone	stożek ograniczający
- sphere	sfera graniczna
linac	akcelerator liniowy
Lindemann window	okienko Lindemanna [okienko ze szkła Lindemanna]
linear component (constituent)	składowa liniowa
- diffractometer	dyfraktometr -
- expansion	rozszerzalność -
- mapping	odwzorowanie -
- polarization	polaryzacja -
line	linia; prosta
- breadth	szerokość linii
- broadening	poszerzenie -
- defect	defekt liniowy
- focus	ognisko -
- texture	tekstura -
- width	szerokość linii
linker	łącznik
linking number	liczba opleceń
liquid crystal	ciekły kryształ
liquidus curve	krzywa likwidusa
local Burgers vector	lokalny wektor Burgersa
- strain	odkształcenie lokalne
local stress	naprężenie -
Lomer-Cottrell dislocation	dyslokacja Lomera-Cottrella

long-chain molecule
long range (dis)order
Lorentz factor
Lorentz-polarization factor
Lorentzian lines shape
low-angle-boundary
low temperature camera
- - attachment
Luzzati plot

cząsteczka długołańcuchowa
(nie)uporządkowanie dalekiego zasięgu
czynnik Lorentza
- polaryzacyjny i Lorentza
lorentzowski profil linii
granica niskokątowa (małokątowa)
kamera niskotemperaturowa
przystawka -
diagram Luzzatiego [stosowany do
oszacowania błędu współrzędnych
atomowych]

M

macromolecule

macromosaic structure
macroseeding
macrostructure
Madelung constant
magnetic form factor
- anisotropy
- correlation
- circular dichroism
- cross section
- disorder
- domain
- fluctuation
- group
- interaction
- moment
- - direction
- neutron diffraction
- order
- phase diagram
- - transition
- propagation vector
- reflection
- satellite
- - reflection
- scattering
- space group
- structure
- surface
- thin film

makrocząsteczka; wielka cząsteczka;
makromolekuła
struktura makromozaikowa (blokowa)
szczepienie w skali makro
makrostruktura
stała Madelunga
magnetyczny czynnik struktury
anizotropia magnetyczna
korelacja -
magnetyczny dichroizm kołowy
- przekrój czynny
- nieuporządkowanie
domena magnetyczna
fluktuacja -
grupa -
oddziaływanie -
moment -
kierunek momentu magnetycznego
magnetyczna dyfrakcja neutronów
- uporządkowanie
- diagram fazowy
- przejście fazowe
- wektor propagacji
- refleks
- satelita
- refleks satelitarny
rozpraszanie magnetyczne
magnetyczna grupa przestrzenna
struktura magnetyczna
powierzchnia -
cienka warstwa magnetyczna

magnetic X-ray scattering	magnetyczne rozpraszanie promieniowania X
magnetically-ordered state	stan uporządkowany magnetycznie
magnetization	(na)magnesowanie
magnon dispersion relation	magnonowa relacja dyspersji
main axis	oś główna
- - of tensor	- - tensora
mapping	odwzorowywanie; odwzorowanie
martensite	martenzyt
martensitic phase transition	martenzytyczna przemiana fazowa
mass absorption coefficient	masowy współczynnik absorpcji
matrix representation [of the symmetry element]	reprezentacja macierzowa [elementu symetrii]
Matthews volume	objętość (współczynnik) Matthews'a
maximum entropy [method]	metoda maksimum entropii
maximum likelihood [method]	metoda największej wiarygodności
mean-square displacement	średnio-kwadratowe przesunięcie
- - amplitude	średnio-kwadratowa amplituda
melting temperature (point)	temperatura topnienia
merging	łączenie (uśrednianie) obserwacji
meridian Wulff net	południkowa siatka Wulffa
meridional reflection	refleks południkowy
merohedral class	klasa meroedryczna
- twin	bliźniak meroedryczny
merohedry	meroedria
merosymmetry	merosymetria
mesophase	mezofaza
metallic atomic radii	promienie atomowe metaliczne
- bond	wiązanie metaliczne
- lust	połysk -
metastable phase	faza metastabilna
metastable region	obszar metastabilny [np. na diagramie fazowym roztworu przesyconego]
method, least. squares	metoda najmniejszych kwadratów
-, contrast variation	- zmiany kontrastu
-, steepest descent	- największego spadku
microanalysis	mikroanaliza
microbeam camera	kamera z mikrowiązką
microcrystalline	mikrokrystaliczny
microdensitometer	mikrodensytometr; mikrofotometr
microdensitometry	mikrodensytometria
micro-hardness	mikrotwardość
microfocus	mikroognisko
micromosaic structure	struktura mikromozajkowa

microseeding	szczepienie w skali mikro
mid-energy electron	średnioenergetyczny elektron
Miller indices	wskaźniki Millera
mimetic	mimetyczny
minimum energy conformation	konformacja [o] minimum energii
- function	funkcja minimum
mirror plane	płaszczyzna zwierciadlana
- symmetry	symetria -
misfit	niedopasowanie
- dislocation	dyslokacja -
misorientation angle	kąt dezorientacji
mixed crystal	kryształ roztworu stałego
- dislocation	dyslokacja mieszana
mobility of dislocation	ruchliwość dyslokacji
model structure	struktura modelowa
-, structure	model struktury
modifier	modyfikator
modulation	modulacja
- vector	wektor -
modulated magnetic structure	modulowana struktura magnetyczna
- structure	struktura modulowana
modulation, "lock-in"	modulacja domykająca
modulus	moduł
-, compression	- ściśliwości
-, elastic	- sprężystości
-, hydrostatic	- hydrostatyczny
-, torsion	- skręcania
Mohs hardness scale	skala twardości Mohsa
moire pattern	obraz (wzór) moire
molecule	cząsteczka; molekula
molecular crystal	kryształ molekularny
- geometry	geometria cząsteczki
- recognition	rozpoznanie cząsteczkowe
- replacement method	metoda podstawienia molekularnego
	(cząsteczkowego)
- solid	molekularne ciało stałe
- structure	struktura molekularna
- transformation	przemiana -
molten zone	strefa stopiona
monoaxial class	klasa jednoosiowa
monophase	jednofazowy
monochromatic radiation	promieniowanie monochromatyczne
monochromator	monochromator

monochromator, bent crystal

- , focusing
- monoclinic deformation
- hemiedry
- holoedry
- system
- morphology of crystal
- mosaic block
- block distribution
- crystal
- mother liquor
- moving film method
- multi-beam interferometry
- - diffraction
- multimer (dimer, trimer, etc.)
- multilayer
- multiphase
- multiple cell
- diffraction

- crystal monochromator
- film technique
- scattering

- twin
- multiplicity
- factor
- multipole interaction
- multislice method
- multisolution -
- multiwire detector

N

- needle-like habit
- Neel point (temperature)
- wall
- negative climb

- quartet test
- strain
- nematic phase
- net
- , planar

monochromator ze zgiętym (z wygiętym)

kryształem

- ogniskujący
- deformacja jednoskośna
- hemiedria -
- holoedria -
- układ -
- morfologia kryształu
- blok mozaiki
- rozkład bloków mozaiki
- kryształ mozaikowy
- roztwór macierzysty
- metoda ruchomego filmu
- interferometria wielopromieniowa
- dyfrakcja wielowiązkowa
- multimer (dimer, trimer, etc.)
- wielowarstwowy
- wielofazowy
- komórka uwielokrotniona
- dyfrakcja wielokrotna; rozpraszanie wielokrotne
- monochromator wielokryształowy
- technika (metoda) filmów wielokrotnych
- rozpraszanie (odbicie) wielokrotne; efekt Renningera
- bliźniak wielokrotny
- wielokrotność; krotność
- czynnik krotności
- oddziaływanie multipolowe
- metoda plasterkowa
- wielorozwiązaniowa
- licznik (detektor) wielodrutowy

pokrój igiełkowy

punkt (temperatura) Neela

ścianka -

zstępowanie; wspinanie ujemne

[dyslokacji]

test kwartetu ujemnego

odkształcenie ujemne

faza nematyczna

sieć; siatka

sieć płaska

net plane	płaszczyzna sieciowa
Neumann principle	zasada Neumanna
neutron beam	wiązka neutronów
neutron cross-section	neutronowy przekrój czynny
neutron diffraction	dyfrakcja neutronów
- scattering	rozpraszanie -
- scattering length	długość rozpraszania -
- magnetic scattering	magnetyczne rozpraszanie neutronów
- topography	topografia neutronowa
nicol, Nicol prism	nikol; pryzmat Nicola
n-layer Weissenberg photograph	zdjęcie Weissenberga n-tej warstwy
non-ambient condition	warunki nietypowe
nonastructure	nonastruktura
non-covalent forces	siły niekowalencyjne
nonequatorial reflection	refleks pozarównikowy (nierównikowy)
non-Harker maximum	maksimum nieharkerowskie
non-isomorphous addition	domieszka nieizomorficzna
non-linear optics	optyka nieliniowa
non-linear optical crystal	kryształ o nieliniowych właściwościach optycznych
non-merohedral twin	bliźniak niemeroedryczny
non-polar bond	wiązanie niepolarne
- - crystal	kryształ -
non-random errors	błędy systematyczne (nieprzypadkowe)
nonresonant magnetic scattering	nierezonansowe rozpraszanie magnetyczne
non-spherical charge distribution	niesferyczny rozkład ładunku
non-torsial (non-torsional) internal motions	nietorsyjne ruchy wewnętrzne
nominal resolution	rozdzielność nominalna
normal-beam method	metoda promienia prostopadłego
- - equatorial geometry	geometria równikowa - -
normal equation	równanie normalne
normalized structure factor	znormalizowany czynnik struktury
normalizing	normalizowanie; normalizująca
normal probability plot	normalny wykres prawdopodobieństwa
nuclear Bragg reflection	jądrowy refleks Braggowski
nuclear magneton	magneton jądrowy
nuclear peak	refleks -
nuclear scattering	rozpraszanie -
nucleation	zarodkowanie; nukleacja; powstawanie zarodków
nucleus	zarodek
-, homogenous	- jednorodny

nucleus, coherent
-, critical
-, heterogenous
-, foreign
-, embryo
- of crystallization
-, recrystallization
-, spontaneous
-, stable
-, oriented

zarodek koherentny (spójny)
- krytyczny
- niejednorodny
- obcy
- podkrytyczny
- krystalizacji
- rekrytalizacji
- spontaniczny
- trwały (stabilny)
- zorientowany

O

obtuse bisectrix
occupancy factor
occupation probability
octahedral atomic radius
- environment
- form
- interstice
octahedron
octant
odd
OD-structure
OD-symmetry
omega circle
- scan
one-dimensional disorder
- - imperfection
one-fold axis
open [crystal] form
optic(al) axis
optical activity
- axial angle
- branch
- density
- goniometer
- rotatory power
- sign
- transform
- unaxial crystal
orbital magnetization density
order
order-disorder

dwusieczna kąta rozwartego
czynnik (współczynnik) obsadzenia
prawdopodobieństwo -
oktaedryczny promień atomowy
otoczenie oktaedryczne
postać oktaedryczna
luka -
ośmiościan; oktaedr
oktant
nieparzysty
struktura O-D [porządek-nieporządek]
symetria O-D
koło omega
skanowanie [po kącie] omega
nieporządek jednowymiarowy
defekt liniowy (jednowymiarowy)
oś jednokrotna
postać otwarta [kryształu]
oś optyczna
aktywność optyczna
kąąt osi optycznych
gałąź optyczna [fononowa]
gęstość -
goniometr -
skręcalność -
znak optyczny
transformata -
kryształ optycznie jednoosiowy
gęstość namagnesowania orbitalnego
uporządkowanie
porządek-nieporządek

order-disorder structure

- - transition (transformation)

order, long range

-, short range

ordinary ray

- wave velocity

orientation

-, biaxial

- contrast

- matrix

-, preferred

-, random

-, uniaxial

oriented crystallization

- growth

origin

- defining reflections

- refinement

orthogonal projection

orthorhombic

- bipyramid (dipyramid)

- bisphenoid (disphenoid)

- holohedry

- lattice

- merohedry

- pyramid

orthogonalization

orthonormalization

oscillating (crystal) method

- film spectrometer

overall scale

overlap

out-of-plane distance

output

struktura typu porządek-nieporządek;

struktura nieuporządkowana

przemiana typu porządek-nieporządek

uporządkowanie dalekiego zasięgu

- bliskiego zasięgu

promień zwyczajny

prędkość fali zwyczajnej

orientacja

- dwuosiowa

kontrast orientacyjny [w topografii]

macierz orientacji

orientacja wyróżniona (preferowana)

- przypadkowa

- jednoosiowa

krystalizacja zorientowana

wzrost -

początek [układu]

refleksy określające początek układu
[współrzędnych]

udokładnianie położenia początku
układu

projekcja prostokątna; rzut prostokątny

rombowy

bipiramida (dwupiramida) rombowa

czworościan rombowy

holoedria -

sieć -

meroedria -

piramida -

ortogonalizacja

ortonormalizacja

metoda kołysanego kryształu

spektrometr z oscylującym filmem

skala ogólna

nakładanie

odległość (odstęp) od płaszczyzny

wyjście; wynik

P

packing

- coefficient

- density

- diagram

- index

ułożenie; upakowanie

współczynnik ułożenia (upakowania)

gęstość upakowania

diagram -

wskaźnik -

packing preference	uprzywilejowane ułożenie (upakowanie)
paracrystal	parakryształ
paracrystalline deformation	deformacja parakrystaliczna
- state	stan -
parallel beam (Barth) method	metoda promienia (wiązki) równoległego
- beta sheet	równoległy arkusz beta
- growth	wzrost równoległy
- mode	mod -
- monochromator	monochromator -
parallelepiped	równoległoscian; równoległościenny
paramagnetic form factor	paramagentyczny czynnik struktury (rozpraszania)
- scattering	rozpraszanie paramagnetyczne
parameter, lattice	parametr sieci
-, unit cell	- komórki elementarnej
parametral face	ściana jednostkowa
parasitic radiation	promieniowanie pasożytnicze
parity group	grupa parzystości
partial birefringence	dwójłomność częściowa (parcjalna)
- dislocation	dyslokacja częściowa
- Fourier synthesis	parcjalna synteza Fouriera
- reflection	refleks częściowy [zarejestrowany częściowo]
particle (grain) size	wielkość ziarna [w jednostkach "mesh"]
partition (distribution) coefficient	współczynnik rozdziału
- function	funkcja -
path difference	różnica dróg
pattern	obraz; wzór; motyw
- recognition	rozpoznanie (rozpoznawanie) obrazów
Patterson function (map)	funkcja (mapa) Pattersona
- -, difference	różnicowa - -
- - projection	rzut funkcji Pattersona
- - generalized projection	uogólniony - - -
- -, weighted	ważona funkcja Pattersona
- - search	przeszukiwanie mapy -
- section	przekrój - -
- space	przestrzeń Pattersona
- synthesis	synteza -
- vector	wektor -
Pauling rule	zasada Paulinga
peak	pik; refleks; maksimum [refleksu]
peak intensity	natężenie piku (refleksu)
- position	pozycja -
- splitting	rozszczerzenie -

peak-intensity method	metoda natężenia piku (refleksu)
peak-to-background ratio	stosunek intensywności piku (refleksu) do tła
pedial class	klasa jednościanu
pedion	jednościan
Peierls-Nabarro stress	naprężenie Peierlsa-Nabarro
pendellosung fringe	prążek ekstynkcyjny
pendulum hardness	twardość mierzona metodą wahadła
penetration depth	głębokość penetracji
pentagonal dodecahedron (pyritohedron)	dwunastościan pentagonalny (pięciokątny)
perfect (ideal) crystal	kryształ doskonały (idealny)
period(ic) disorder	periodyczny nieporządek; periodyczne nieuporządkowanie
- distortion of the lattice	- dystorsja sieci
- lattice modulation	- modulacja sieci
peritectic point (temperature)	temperatura (punkt) perytektyczna
- solidification	krzepnięcie -
peritectoid point (temperature)	punkt (temperatura) perytektoidalny
permutation matrix	macierz permutacji
perspective drawing	rysunek perspektywiczny
phase	faza
- analysis	analiza fazowa
- angle	kąt -
-, cholesteric	faza cholesteryczna
- combination	łączenie faz; fazowanie złożone [połączenie informacji o fazach pochodzących z kilku źródeł, zwykle za pomocą współczynników Hendricksona-Lattmana]
-, commensurate	faza współmierna
- contrast	kontrast fazowy
- - image	obraz z kontrastem fazowym
- - method	metoda kontrastu fazowego
- - microscope	mikroskop - -
- determination	oznaczanie faz
- diagram	diagram fazowy
- difference	różnica faz
-, disordered	faza nieuporządkowania
- equilibrium	równowaga fazowa
- extension	rozszerzenie zbioru faz [fazowanie refleksów wysokokątowych w oparciu o fazy refleksów niskokątowych]

phase front	front fazowy
- , high(low)-temperature	faza wysoko(nisko)temperaturowa
- identification	identyfikacja (oznaczanie) faz
- , incommensurate	faza niewspółmierna
- microscope	mikroskop fazowy
- , nematic	faza nematyczna
- , ordered	- uporządkowana
- , parent	- macierzysta
- permutation	permutacja faz
- problem	problem fazowy (faz)
- , prototypic	faza prototypowa
- rule (Gibbs phase rule)	reguła faz Gibbsa
- shift	przesunięcie fazowe (fazy)
- , smectic	faza smektyczna
- space (hyperspace)	przestrzeń fazowa (hiperfazowa)
- transformation (transition)	przemiana (przejście) -
- - , commensurate-incommensurate	- - - współmierna-niewspółmierna
- - diagram	diagram przemian fazowych
- - , dilatational	dylatacyjna przemiana fazowa
- - , disordered (OD)	przemiana fazowa typu
	nieuporządkowanego; przemiana
	fazowa typu porządek-nieporządek
- - , displacive	przemiana fazowa z przesunięciem
	[atomów]
- - , ferroic	ferroiczna przemiana fazowa
- - interval	zakres - -
- - , lock-in	przemiana fazowa domykająca
- - point	punkt przemiany fazowej
- - , reconstructive	rekonstrukcyjna przemiana fazowa
- - temperature	temperatura - -
- velocity	prędkość fazowa
phasing	wyznaczanie faz
- power	siła fazowania
phason	fazon
phenotype	fenotyp
phi circle	koło fi (ϕ)
phonon	fonon
phonon dispersion relation	fononowa relacja dyspersji
- distribution	rozkład fononów
- scattering	rozpraszanie fononowe (na fononach)
- spectrum	widmo -
phosphorescence	fosforescencja
photoelastic effect	efekt fotoelastyczny

photoelectric effect	efekt fotoelektryczny
photoelectric multiplier	fotopowielacz
photographic density	gęstość fotograficzna
- method	metoda -
photoluminescence	fotoluminescencja
photomultiplier	fotopowielacz
photon flux	strumień fotonów
piezocrystal; piezoelectric crystal	kryształ piezoelektryczny
piezoelectricity	piezoelektryczność
pile up	spiętrzenie; skupisko
pinacoid	pinakoid; dwuścian
pinned (anchored) dislocation	dyslokacja zakotwiczona (zaczepiona)
pinning	zakotwiczenie
pipe diffusion	dyfuzja kanalikowa
pixel	piksel
plain carbon steel	stal niskowęglowa
planar defect	defekt płaski
plane angle	kąt -
- , atomic	płaszczyzna atomowa
- , basal	- (ściana) podstawowa
- , glide	- poślizgu
- lattice	sieć płaska
- , lattice	płaszczyzna sieciowa
- , mirror	- zwierciadlana (odbicia)
- of optical axes	płaszczyzna osi optycznych
- of reference	- odniesienia
- of symmetry	- symetrii
- , optical axes	- osi optycznych
- , reference	- odniesienia
- symbol	symbol płaszczyzny
- , symmetry	płaszczyzna symetrii
- , twinning	- zbliżniaczenia
plastic crystal	kryształ plastyczny
- deformation	deformacja -
- flow	płynięcie -
pleochroism	pleochroizm
point defect	defekt punktowy
- [symmetry] group	grupa punktowa [symetrii]
polar axis	oś polarna (biegunowa)
polarity	polarność; biegunowość
polarization	polaryzacja
- effect	efekt polaryzacji
- (Thomson) factor	czynnik polaryzacji (Thomsona)
- plane	płaszczyzna -

polazrization dependent spectra	widma zależne od polaryzacji [w funkcji polaryzacji]
polarizing filter	filtr polaryzacyjny
- microscope	mikroskop -
polarized light	światło spolaryzowane
- neutrons	neutrony -
polaroid	polaroid
polaron	polaron
-, lattice	- sieciowy
-, magnetic	- magnetyczny
polar symmetry	symetria polarna (biegunowa)
pole figure	figura biegunowa
polycrystal	polikryształ, proszek
polycrystalline	polikrystaliczny
- aggregate	agregat -
polygonization	poligonizacja
polyhedron	wielościan
polymorphic transformation (transition)	przemiana polimorficzna
polymorphism	polimorfizm
polysynthetic twin	bliźniak polisyntetyczny
polytypism	politypia
position, general	pozycja ogólna
-, special	- szczególna (specjalna)
- (positional) disorder	nieporządek; nieuporządkowanie
positional parameters	parametry pozycyjne
positive climb	wspinanie [dyslokacji]
post-refinement procedure	procedura (postępowanie) po udokładnieniu
powder camera	kamera proszkowa
- method	metoda -
- photograph	zdjęcie -
precession (Buerger) camera	kamera precesyjna (Buergera)
precipitant	odczynnik wytrącający
precipitate	faza wytrącona; osad; wydzielać; strącać
precipitating crystallization	krystalizacja wydzieleniowa
precipitation	wytrącanie; wydzielanie
- hardening	utwardzanie wydzieleniowe
preferred orientation	orientacja uprzywilejowana
primary beam	wiązka pierwotna; promień pierwotny
- extinction	ekstynkcja pierwotna
- ray	promień -
primitive cell	komórka prymitywna (podstawowa)
- triplet of translation	trójka translacji podstawowych
principal axis	oś główna

principal direction	kierunek główny
prism	słup
prismatic dislocation loop	pryzmatyczna pętla dyslokacji
- glide	poślizg pryzmatyczny
- habit	pokrój słupkowy (pryzmatyczny)
processing of data (intensities)	przetwarzanie danych (zmierzonych natężeń)
profile analysis	analiza profilu
- fitting	dopasowywanie -
- learning	uczenie się (rozpoznawanie) profilu [refleksu]
- learning procedure	procedura rozpoznawania profilu
- refinement	udokładnianie -
projection	projekcja; rzut
-, clinographic	- ukośna
-, cyclographic	- cyklograficzna
-, direct	- bezpośrednia; prosta
-, electron density	- funkcja rozkładu gęstości elektronowej
-, generalized	- projekcja uogólniona
-, gnomonic	- gnomoniczna
-, modulated	- modulowana
-, orthogonal	- prostokątna
-, Patterson	- funkcji Pattersona
-, reciprocal	- odwrotna
-, spherical	- sferyczna
-, stereographic	- stereograficzna
- topography	topografia projekcyjna
proportional counter	licznik proporcjonalny
protein folding	zwijanie (fałdowanie) się białek
pseudoamorphous	pseudoamorficzny
pseudomerohedral twin	bliźniak pseudomeroedryczny
pseudopolymorph	odmiana pseudopolimorficzna
pseudorotation parameters	parametry pseudorotacji
pseudosymmetry	pseudosymetria
psi-scan (azimuthal scan)	skanowanie (skanning) psi (ψ); skanowanie azymutalne
psi-zero test	test psi-zero
puckering parameters	parametry pofałdowania [np. Cremer and Pople ring puckering parameters]
pulling (pulled) crystal	kryształ wyciągany
pulling from the melt	wyciąganie z fazy stopionej (ze stopu)
pulse height analyzer	analizator [wysokości] impulsów
pycnometer density	gęstość piknometryczna
- method	metoda -

pyramid	piramida
- of growth	- wzrostu
pyramidal glide	poślizg piramidalny
pyritohedron	dwunastościan pentagonalny (pięciokątny)
pyroelectric crystal	kryształ piroelektryczny
- effect	efekt -
pyroelectricity	piroelektryczność
Q	
quadratic form of the Bragg equation	postać kwadratowa równania Bragga
- net	sieć płaska kwadratowa (tetragonalna)
- system	układ kwadratowy
quadratic two-dimensional lattice	kwadratowa (tetragonalna) sieć dwuwymiarowa
quadruply primitive cell	komórka trzykrotnie centrowana (czterokrotnie prymitywna)
quality of crystal	jakość kryształu
quartz plate	płytką kwarcowa
- wedge	klin -
quasicrystal	kwazikryształ
quasicrystalline	kwazikrystaliczny
quenched-in vacancy	wakans (wakancja) zamrożony
R	
R	wskaźnik rozbieżności
R (Cullis)	[w krytalografii białek, wskaźnik rozbieżności R liczony dla pasów centrosymetrycznych dla różnicy pomiędzy (sfazowanymi) czynnikami struktury dla pochodnej i kryształu natywnego a wyliczonym czynnikiem struktury dla atomów ciężkich]
R-factor	wskaźnik rozbieżności
R(free)	[wskaźnik rozbieżności dla refleksów wydzielonych]
R-index	wskaźnik rozbieżności R
R _{int}	[wskaźnik rozbieżności R dla refleksów równoważnych i mierzonych wielokrotnie]

R(Kraut)	[w krystalografii białek, wskaźnik rozbieżności pomiędzy czynnikiem struktury pochodnej, a modułem sumy wektorowej czynnika struktury kryształu natywnego i atomów ciężkich]
R_{merge}	wskaźnik rozbieżności dla refleksów uśrednionych [zmierzonych wielokrotnie]
R_{sym}	wskaźnik rozbieżności dla refleksów symetrycznych
R(Weiss); R(meas)	[R(int) lub R(merge) uwzględniający liczbę powtórzeń każdej obserwacji, tym samym niezależny od redundancji uśrednionego zbioru danych]
racemate	racemat
racemic crystal	kryształ racemiczny
- mixture	mieszanina -
radial contribution	wkład radialny
- density distribution	radialny rozkład gęstości
- distribution function	- funkcja rozkładu
radiation damage, lattice	radiacyjne uszkodzenie sieci
radius of gyration	promień wirowania
- vector	- wodzący
Ramachandran plot	mapa (wykres) Ramachandrana
random coil	kłębek statystyczny
- orientation	orientacja przypadkowa
real optic angle	rzeczywisty kąt optyczny
- configuration	konfiguracja rzeczywista
- space	przestrzeń -
rearrangement	przegrupowanie
receiving slit	szczelina wejściowa
reciprocal cell	komórka odwrotna; komórka sieci odwrotnej
- lattice	sieć odwrotna
- - point	węzeł (punkt) sieci odwrotnej
- - vector	wektor - -
- projection	projekcja odwrotna
- space	przestrzeń -
recrystallization	rekrytalizacja
- texture	tekstura rekrytalizacji
- twin	bliźniak -

reduced cell	komórka zredukowana
reduction, Dealunay	redukcja Dealunaya
redundancy	nadmiarowość; nadmiar; nadmierność
reference direction	kierunek odniesienia
- point	punkt -
- reflection	refleks -
refinement	udokładnianie
- cycle	cykl udokładniania
reflection	refleks; odbicie
- circle	okrąg odbicia
- goniometer	goniometr optyczny (odbiciowy)
- plane	powierzchnia odbijająca
- power	zdolność odbicia
- profile	profil refleksu
- sphere	sfera odbicia
-, total	całkowite odbicie
refolding	ponowne zwinięcie
refraction	załamanie
- coefficient (index)	współczynnik załamania
refractometer	refraktometr
relative intensity	natężenie względne
reliability factor	wskaźnik rozbieżności R
Renninger effect	efekt Renningera; odbicie wielokrotne; dyfrakcja wielokrotna
- reflection	refleks Renningera
repulsive junction	złącze odpychające
residual density	gęstość resztkowa
- discrepancy	rozbieżność -
resolution	rozdzielczość
- point-to-point	- punktowa
- line	- liniowa
resolved doublet	rozdzielony dublet
resolving power	zdolność rozdzielcza
resonant	rezonansowy
- magnetic X-ray scattering	- rozpraszanie magnetyczne promieniowania X
- photoemission	fotoemisja rezonansowa
- scattering	rozpraszanie -
- X-ray emission	rentgenowska emisja rezonansowa
- X-ray scattering	rezonansowe rozpraszanie promieniowania X
restrain	łagodna blokada; ograniczenie
restraints	więzy miękkie
retigraph	retigraf

rhombic bisfenoid	czworościan (bisfenoid) rombowy
- dodecahedron	dwunastościan -
rhombohedral angle	kąt romboedryczny (romboedru)
- cell	komórka romboedryczna
- lattice	sieć -
- system	romboedryczny układ współrzędnych
rhombohedron	romboedr
-, obverse	- dodatni
-, reverse	- ujemny
riding model	model sztywnego unoszenia
Rietveld method	metoda Rietvelda
right(left)-handed crossover	prawo(lewo)skrętne obejście [beta-alfa-beta]
rigid-body model	model ciała sztywnego
- - vibrations	drgania - -
- bond test	test sztywnego wiązania
rising interference tint	wzrastająca barwa interferencyjna
rms [root-mean-square]	średnia kwadratowa
- deviation	średnie kwadratowe odchylenie
rocking curve	krzywa [charakterystyczna] odbicia
rolling texture	tekstura walcowania
rotating anode	wirująca anoda
- crystal photograph	zdjęcie obracanego kryształu
rotation axis	oś obrotu
- -, hexad	- - sześciokrotna
- -, tetrad	- - czterokrotna
- -, triad	- - trójkrotna
- camera	kamera obracanego kryształu
- disorder	nieuporządkowanie obrotowe
- ellipsoid	elipsoida -
- function	funkcja rotacyjna
- holder	obrotowy uchwyt [próbki w goniometrze]
- method	metoda obracanego kryształu
- twin	bliźniak obrotu
rotoinversion axis	oś inwersyjna
row line	prosta sieciowa
rule	reguła
-, Fermi golden	złota reguła Fermiego
-, relaxed	złagodzona reguła
run	przebieg; cykl pomiarów [zbiór ramek zmierzonych na CCD przy jednym ustawieniu kątów]

S

salt effect	efekt solny
salting in	efekt solny ujemny
- out	wysalanie; efekt solny dodatni
sample	próbka
- acceptance	akceptancja próbki [iloczyn rozmiaru i rozrzutu mozaikowego próbki]
satellite intensity	natężenie refleksu satelitarnego
- reflection	refleks satelitarny
saturation curve	krzywa rozpuszczalności (nasylenia)
Sayre equation	równanie Sayre'a
scalenohedron	skalenoedr
scaling factor	czynnik skali
scaly habit	pokrój blaszkowy
scan(ning)	skanowanie; przemiatanie; skaning
-, azimuthal	skanowanie azymutalne
- rate (speed)	szybkość skanowania
- step	krok -
- width	szerokość skanowania (przeniatania)
scattered beam	promień (wiązka) rozproszony
- wave	fala -
scattering angle	kąt rozpraszania
-, anomalous	rozpraszanie anomalne
-, coherent	- koherentne (spójne)
- contrast	kontrast rozpraszania
-, elastic	rozpraszanie elastyczne (sprężyste)
- factor	czynnik rozpraszania
-, inelastic	rozpraszanie nieelastyczne (niesprężyste)
-, incoherent	- niekoherentne (niespójne)
- length	długość rozpraszania [neutronografia]
- plane	płaszczyzna -
- power	zdolność -
-, thermal diffuse	termiczne rozpraszanie dyfuzyjne
- vector	wektor rozpraszania
Schoenflies symbol	symbol Schoenfliesa
Schottky defect	defekt Schottky'ego
scintillation counter	licznik scyntylacyjny
screening	badania przesiewowe
- effect	efekt ekranowania
screw axis	oś śrubowa
- -, diad	- - dwukrotna
- dislocation	dyslokacja śrubowa
- -, hexad	- - sześciokrotna
- -, tetrad	- - czterokrotna

screw axis, triad	dyslokacja śrubowa trójrotna
second order transition	przemiana drugiego rodzaju
secondary extinction	ekstynkcja wtórna
- fluorescence radiation	wtórne promieniowanie fluorescencyjne
- texture	tekstura wtórna
section topography	topografia przekrojowa
seed crystal	zarodek krystaliczny
seeding	szczepienie [roztworu]
segregation coefficient	współczynnik rozdziału
selection of reduced cell	wybór komórki zredukowanej
selective absorption	absorpcja selektywna
self-assembly	samoorganizacja
self-convolution	splot własny
semicoherent interphase boundary	półkoherentna granica międzyfazowa
semi-metallic lustre	połysk półmetaliczny
semi-plane	półpłaszczyzna
sessile dislocation	dyslokacja półutwierdzona, osiadła
setting angle	kąt ustawienia (nastawienia; nastawczy)
- of a crystal	ustawienie kryształu
- , second	drugie ustawienie
- , standard	ustawienie standardowe
shake-and-bake [method]	[fazowanie bezpośrednie wychodzące z przypadkowych faz]
shear strain	odkształcenie ścinające (styczne)
- stress	naprężenie -
- surface	płaszczyzna ścinania
sheet texture	tekstura warstwowa (walcowania)
shock compression	kompresja dynamiczna
shock-wave	fala uderzeniowa
short range	bliski zasięg
short-range order	uporządkowanie bliskiego zasięgu
shrinkage error	błąd skureczenia [filmu]
shutter	migawka; [ruchoma] przesłona
signal-to-noise [ratio]	stosunek sygnału do szumu
sign determination	oznaczenie znaku
significance level	poziom istotności
simple lattice	sieć prymitywna (prosta)
simulated annealing	symulowane wygrzewanie
- image	obraz symulowany [numerycznie]
sine modulated spin density wave	sinusoidalnie modulowana fala gęstości spinów
single crystal	monokryształ
single-crystal diffractometer	dyfraktometr monokrystaliczny
- - spectrometer	spektrometr -

single-image stereogram	autostereogram
single- (double-, triple-) k structures	[struktury opisane jednym (dwoma; trzema) wektorami falowymi k]
sintering	spiekanie
site	pozycja
-, interstitial	- międzywęzłowa
sitting drop method	[krystalizacja] metodą kropli siedzącej
size of grain	wielkość ziarna
sliding	ślizganie się; poślizg
slip	- -;
- band	pasmo poślizgu
- plane	płaszczyzna -
- system	system (układ) -
- vector	wektor -
small angle boundary	granica małokątowa
- - scattering	rozpraszanie małokątowe (niskokątowe)
smectic phase	faza smektyczna
solid solution	roztwór stały
- -, interstitial	- - międzywęzłowy
- -, substitutional	- - substytucyjny (podstawieniowy)
- -, substitutional	- - subtrakcyjny (pustowęzłowy)
solidus curve	krzywa solidusa
Soller slits (collimator)	kolimator Sollera
solution of a structure	rozwiązanie struktury
solvent flattening	niwelowanie [obszaru] rozpuszczalnika
source	źródło
space angle	kąt przestrzenny
- filling	wypełnienie przestrzeni
- group	grupa przestrzenna
- lattice	sieć -
spacing, interplanar	odstęp międzywęzłowy
sparse matrix method	metoda macierzy rozproszonej
special form	postać specjalna (szczególna)
- position	pozycja -
specimen holder	uchwyt preparatu
- mounting	ustawianie -
spectrometer	spektrometr
-, double axis	- dwuosiowy
-, triple axis	- trójosiowy
spectrum [<i>l.mn.</i> spectra]	widmo
specular reflection	odbicie zwierciadlane
sphenoid	sfenoid
sphere of reflection	sfera odbicia
-, Ewald	- Ewalda

spin arrangement	ułożenie spinów
- -, cone	stożkowe - -
- -, helicoidal (helical)	helikoidalne - -
- -, spiral	spiralne - -
- excitation	wzbudzenie spinu
- fluctuation	fluktuacja-
- glass	szkło spinowe
- magnetization density	gęstość namagnesowania spinowego
- reorientation	reorientacja spinów
spindel axis	oś wrzeciona
spin density waves	fale gęstości spinu
spinodal curve	krzywa spinodalna
spiral spin arrangement	spiralne ułożenie spinów
- dislocation	dyslokacja spiralna
spherical projection	projekcja (rzut) sferyczna
spiral growth	wzrost spiralny
splitting of lines (reflections)	rozszczepienie linii (refleksów)
- - doublet $\alpha_1\alpha_2$	- dubletu $\alpha_1\alpha_2$
spot	plamka [zaczernienie na kliszy]
stacking	asocjacja warstwowa; staking
- fault	błąd ułożenia (uporządkowania)
- - ribbon	wstęga błędów ułożenia
- order	porządek (uporządkowanie) ułożenia
- sequence	kolejność (sekwencja) nakładania
standard deviation	odchylenie standardowe
- uncertainty	niepewność -
state	stan
-, delocalized	- zdelokalizowany
-, electron	- elektronowy
-, empty	- niezajęty
-, localized	- zlokalizowany
static deformation density	zdeformowana gęstość elektronowa [np. na skutek tworzenia wiązania chemicznego]
- disorder	nieporządek statyczny
stereographic net (of Wulff)	siatka stereograficzna Wulfa
- projection	projekcja (rzut) stereograficzny
stereoscopic projection	- stereoskopowa
- drawing	rysunek -
stereomicroscopy	stereomikroskopia; mikroskopia stereoskopowa
steric hindrance	przeszkoda steryczna (przeźrzenna)
storage ring	pierścień akumulacyjny [w synchrotronie]

strain	deformacja; odkształcenie
- ageing	starzenie deformacyjne (odkształceniowe)
- energy	energia naprężeń
- hardening	umocnienie odkształceniowe
stress	naprężenie
- field	pole naprężeń
strips, Lipson-Beevers	paski Lipsona-Beeversa
structural homogeneity	jednorodność strukturalna
structure	struktura
- amplitude	amplituda struktury
-, commensurate	struktura współmierna
- correlation principle	zasada korelacji strukturalnych
-, crystal	struktura kryształu (krystaliczna)
- determination	wyznaczenie struktury
- factor	czynnik -
-, filine	struktura włóknista (liniowa)
-, framework	- szkieletowa
- invariant	inwariant (niezmiennik) struktury
-, layer	struktura warstwowa
-, magnetic	- magnetyczna
- seminvariant	seminwariant (półniezmiennik) struktury
- sensitive	strukturalnie wrażliwy
- solution	rozwiązanie struktury [znalezienie przybliżonego modelu struktury]
- validation	weryfikacja (sprawdzanie) -
subgroup	podgrupa
sublattice	podsieć
subperiod	subperiod; podokres
substitution	podstawienie
- atom	atom podstawiony
-, atom	podstawienie atomowe
substitutional solid solution	roztwór stały podstawieniowy
substraction position	pozycja subtrakcyjna
substructure	podstruktura
subunit	podjednostka
supercell	nadkomórka
supercoil	superpętla [motyw strukturalny DNA]
supergroup	nadgrupa
superhelix	superhelisa
superlattice	nadsieć
superperiod	superperiod; nadokres
superposition	superpozycja
- method	metoda superpozycji (nakładania)

supersaturated solid solution
supersaturation
superstructure
- reflection
supramolecular structure
- synthon
supramolecule
surface structure
- tension
symbolic addition procedure
symmetrical powder photograph
symmetric matrix
- tensor
symmetry
- axis
-, black-and-white
- centre
- element
- group
- line
- operation
- operator
- plane
symmorphic space group
synchrotron radiation
- techniques
- X-rays
syntetic crystal
synthon
system
-, binary
systematic absence
- error

T

tabular habit
tangle of dislocations
tangent formula
taper

target element
- impurity
temperature correction
- factor

przesycony roztwór stały
przesycenie [roztworu]
nadstruktura
refleks nadstruktury (nadstrukturalny)
struktura supramolekularna
synton -
supramolekuła
struktura powierzchni
napiecie powierzchniowe
procedura dodawania symboli
symetryczne zdjęcie proszkowe
macierz symetryczna
tensor -
symetria
oś symetrii
symetria czarno-biała
środek symetrii
element -
grupa -
linia (prosta) -
operacja -
operator -
płaszczyzna -
symorficzna grupa przestrzenna
promieniowanie synchrotronowe
techniki -
promieniowanie X z synchrotronu
kryształ syntetyczny
synton
układ
- podwójny
wygaszenie systematyczne
błąd -

pokrój tablicowy
splot dyslokacji
wzór tangensowy
soczewka światłowodowa [np. w
detektorze CCD]
pierwiastek [tarczy] anody
zanieczyszczenie anody
poprawka temperaturowa
czynnik -

temperature factor, anisotropic	anizotropowy czynnik temperaturowy
tempering	odpuszczanie
termination (truncation) error	błąd obcięcia szeregu [przy syntezie Fouriera]
ternary (three-component) system	układ trójskładnikowy
tetartohedry	tetartoedria
tetartoid (tetrahedral pentagon dodecahedron)	dwunastościan tetraedrycznopentagonalny; potrójny czworościan pięciokątny
tetrad axis	oś czterokrotna
tetragonal (crystal) system	układ (krystalograficzny) tetragonalny
- bipyramid (dipyramid)	bipiramida tetragonalna
- bisphenoid	czworościan -
- hemihedry	hemihedria -
- holohedry	holohedria -
- prism	słup -
- pyramid	piramida -
- scalenohedron	skalenoedr -
- trapezohedron	trapezoedr -
tetrahedral interstice	luka tetraedryczna
tetrahedron	czworościan; tetraedr
tetrahexahedron	sześcian piramidalny
texture	tekstura
- goniometer	goniometr teksturowy
thermal analysis (thermoanalysis)	analiza termiczna
- diffuse scattering	termiczne rozpraszanie dyfuzyjne
- ellipsoid	elipsoida termiczna
- etching	trawienie -
- expansion	rozszerzalność -
- neutron	neutron -
- parameter	parametr -
- vacancy	wakans (wakancja) -
- vibration	drżenie -
thermotropic liquid crystal	termotropowy ciekły kryształ
Thomson factor	czynnik Thomsona (polaryzacji)
threading dislocation	dyslokacja przebijająca [warstwę]
three-center hydrogen bond	trójcentrowe (rozwidłone; rozgałęzione) wiązanie wodorowe
three-crystal spectrometer	spektrometr trójkryształiczny
three-dimensional lattice	sieć przestrzenna trójwymiarowa
- - nucleation	zarodkowanie -
- - Patterson map	trójwymiarowa mapa Pattersona
- - reconstruction	rekonstrukcja trójwymiarowa
three-fold axis	oś trójrotna

tilt angle	kąt nachylenia
- boundary	granica -
time-of-flight (flight-time) diffractometer	dyfraktometr czasu przelotu
- - - method	metoda czasu przelotu
time-resolved [studies]	[badania] z rozdzielczością czasową
topochemical reaction	reakcja topochemiczna [w ciele stałym]
topotaxy	topotaksja
torroidal mirror	zwierciadło toroidalne
torsion	skręcenie
- modulus	moduł skręcania
torsion(al) angle	kąt torsyjny
torsion-angle refinement	udokładnianie [w przestrzeni] kątów torsyjnych
total magnetization	całkowite namagnesowanie
- reflection	- odbicie
transformation of axes	transformacja osi
transition (transformation) rate	szybkość przemiany
translation	translacja
- function	funkcja translacyjna
- direction	kierunek translacji
- equivalent	translacyjnie równoważny
- group	grupa translacyjna
- lattice	sieć -
- vector	wektor translacji
transmission image	obraz transmisyjny
- electron microscopy	transmisyjna mikroskopia elektronowa
trapezohedron	trapezoedr
traverse topography	topografia translacyjna
trial-and-error method	metoda prób i błędów
trial structure	struktura próbna
triaxial ellipsoid	elipsoida trójosiowa
triclinic [crystal] system	układ [krystalograficzny] trójskośny
- hemihedry	hemiedria -
- holohedry	holoedria -
- lattice	sieć -
trigonal [crystal] system	układ [krystalograficzny] trygonalny
- bipyramid (dipyramid)	bipiramida -
- hemihedry	hemiedria -
- holohedry	holoedria -
- prism	słup -
- trapezohedron	trapezoedr -
triple axis spectrometer	spektrometr trójosiowy
twin	bliźniak

twin aggregate	agregat bliźniaczy
- axis	oś bliźniacza (zbliźniaczenia)
- band	pasmo bliźniacze
- boundary	granica -
- - energy	energia granicy bliźniaczej
- contact	kontakt bliźniaczy
- domain	domena -
- -, general	ogólna domena bliźniacza
twin-formation	bliźniakowanie
twin-law	prawo bliźniaczenia
twinned	zbliźniaczony
twin(ning) by merohedry	bliźniak (zbliźniaczenie) meroedryczne
- - - pseudo-merohedry	- - pseudomeroedryczne
- - - reticular merohedry	- - sieciowo meroedryczne
- - - - pseudo-merohedry	- - - pseudomeroedryczne
twinning	bliźniakowanie
- by twin-lattice symmetry	bliźniakowanie poprzez symetrię sieci bliźniaczej
- by twin-lattice quasi-symmetry	- - kwazisymetrię - -
- dislocation	dyslokacja zблиźniaczenia
- energy	energia -
- face (plane)	płaszczyzna bliźniacza (zблиźniaczenia)
- lamella (lamina)	lamela bliźniaka (bliźniacza)
- position	pozycja (położenie) bliźniaków
- slippage (gliding)	poślizg bliźniaczy
- striation	prążkowanie -
- structure	struktura -
twist(ing); torsion	skręcenie
twist boundary	granica skręcenia
twisting number	liczba skrętów
two-chain	dwułańcuchowy; łańcuch podwójny
two-circle goniometer [optical]	goniometr dwukołowy [optyczny]
two-dimensional defect	defekt dwuwymiarowy
- - lattice	sieć dwuwymiarowa (płaska)
- - nucleation	zarodkowanie dwuwymiarowe
two-fold axis (diad)	oś dwukrotna
two-layer structure	struktura dwuwarstwowa
two-theta circle	koło dwa teta [2θ]
two-theta : theta scan	skaniny (skanowanie) dwa teta : teta [2θ : θ]
typomorphic	typomorficzny

U

UB matrix	macierz UB [orientacji kryształu]
ultramicroscopic imperfection (defect)	defekt ultramikroskopowy
undercooling	przechłodzenie
undersaturated [solution]	nienasycony [roztwór]
uncertainty	niepewność
undistorted position	pozycja niezaburzona
undulator	undulator [urządzenie w synchrotronie wymuszające oscylacyjny ruch cząstek]
unfiltered radiation	promieniowanie niefiltrowane
uniaxial crystal	kryształ jednoosiowy
- indicatrix	indykatrysa -
- interference figure	jednoosiowa figura interferencyjna
- orientation	orientacja jednoosiowa
uniaxial stress	napężenie -
unique axis	oś wyróżniona (charakterystyczna; pojedyncza)
- intensity	natężenie charakterystyczne
- reflections	refleksy niezależne
unitary atomic scattering factor	jednostkowy atomowy czynnik rozpraszania
- structure factor	- czynnik struktury
unit cell	komórka elementarna
- - dimensions (lattice parameters)	wymiary komórki elementarnej (parametry sieci)
- - reduction	redukcja komórki elementarnej
- - vectors	wektory - -
- - volume	objętość - -
- dislocation	dyslokacja jednostkowa
- face	ściana (płaszczyzna) -
- weights	wagi jednostkowe
- weighting scheme	jednostkowy system (schemat) ważenia
universal stage	stolik uniwersalny

V

vacancy	wakans; wakancja
-, anion	- anionowy
-, cation	- kationowy
- cluster	klaster wakansów (wakancji)
- diffusion	dyfuzja -
-, equilibrium	wakans (wakancja) równowagowy
-, excess	- nadmiarowy
-, Frenkel	- Frenkla

wacancy jog
 - migration
 - pair (divacancy)
 -, quenched-in
 - single
 -, thermal
 vacant atomic site

 - lattice site

 valency angle
 validation [of data]
 van der Waals forces
 - - - interaction
 - - - radius
 vapor [BG: vapour] diffusion
 - growth
 vectors set
 - space
 velocity of crystallization
 Verneuil method

 vicinal face (plane)
 Vickers diamond (pyramid)
 - hardness
 visual estimation of intensities
 void (interstice)
 void space
 Voigt notation

W

wall displacement
 -, domain
 - - energy
 water of crystallization
 water ring

 wave function
 - mechanics
 - normal
 - number
 -, plane
 -, scattered
 - surface

próg wakansu (wakancji)
 migracja -
 para -
 wakans (wakancja) zamrożony
 - pojedynczy
 - termiczny
 - atomowy; nieobsadzona pozycja
 atomowa
 - sieciowy; nieobsadzona pozycja
 sieciowa
 kąt walencyjny
 weryfikacja, sprawdzanie [danych]
 siły van der Waalsa
 oddziaływanie - - -
 promień - - -
 krystalizacja przez dyfuzję par
 wzrost z fazy gazowej
 zbiór wektorów
 przestrzeń wektorowa
 szybkość krystalizacji
 metoda Verneuila [hodowli
 monokryształów]
 ściana (płaszczyzna) wicynalna
 diament (piramida) Vickersa
 twardość Vickersa
 wizualna ocena natężeń
 luka
 przestrzeń wolna (niezajęta)
 notacja (symbolika) Voigta

 przesunięcie ścianki [domenowej]
 ścianka domenowa
 energia ścianki domenowej
 woda krystalizacyjna
 pierścień wodny [pierścień od dyfrakcji
 na cząsteczkach wody w białku]
 funkcja falowa
 mechanika -
 normalna fali
 liczba falowa
 fala płaska
 - rozproszona
 powierzchnia fali

wave vector	wektor falowy
- - of the neutrons	- - neutronów
wavelength shifter	[zestaw magnesów zmieniający krytyczną długość fali promieniowania synchrotronowego]
wedge dislocation	dyslokacja klinowa
weighted R index (factor)	ważony wskaźnik R
- refinement	udokładnianie ważne
weighting analysis	analiza ważenia
- scheme	schemat -
Weiss indices	wskaźniki Weissa
- zone law	prawo pasowe -
Weissenberg goniometer	goniometr Weissenberga
- method	metoda -
- photograph	zdjęcie -
whisker	wisker
Widmanstetten figure	figura Widmanstetтена
- structure	struktura -
wiggler	wigler [urządzenie wymuszające falujący tor ruchu elektronów w synchrotronie]
Wigner-Seitz cell	komórka Wignera-Seitza
Wilson plot	wykres Wilsona
writhing number	liczba zwojów
Wulff law	prawo Wulfa
- (stereographic) net	siatka Wulfa (stereograficzna)
X	
X-N map	mapa X-N [do wyznaczania realnej gęstości elektronowej z różnicy gęstości otrzymanych metodą rentgenograficzną i neutronograficzną]
X-X map	mapa X-X
X-ray crystal structure analysis	rentgenograficzna analiza strukturalna (struktury kryształów)
X-ray cross section	przekrój czynny dla promieniowania X
- - energy	energia promieniowania X
- - wavelengths	długość fali promieniowania X
- - crystallographic analysis	rentgenowska analiza krystalograficzna
- - crystallography	krystalografia rentgenowska
- - data	dane rentgenograficzne
- - diffraction	dyfrakcja promieni rentgenowskich [X]
- - - pattern	rentgenowski obraz dyfrakcyjny

X-ray diffractometer	dyfraktometr rentgenowski
- - emission spectrum	rentgenowskie widmo emisyjne
- - generator	generator rentgenowski
- - goniometer	goniometr -
- - line	linia -
- - - width	szerokość linii (refleksu) rentgenowskiej
- - magnetic circular dichroism	rentgenograficzny magnetyczny dichroizm kołowy
- - - diffraction	magnetyczna dyfrakcja promieniowania X
- - methods	metody rentgenowskie
- - qualitative phase analysis	jakościowa rentgenograficzna analiza fazowa
- - quantitative phase analysis	ilościowa - - -
- - reflection	refleks rentgenowski
- - topography	topografia -
X-rays	promieniowanie (promienie) -

Y

yield point (temperature)	temperatura (punkt) plastyczności
- (flow) stress	granica -
Young (elastic) modulus	moduł Younga

Z

Zellengleiche [niem.]	równokomórkowy
Zintl phase	faza Zintla
zonal extinctions	wygaszenia pasowe
- melting	topienie strefowe
zone (zonal) axis	oś pasa [krystalograficznego]
- indices	wskaźniki pasa
- law	prawo pasowe
- melting	topienie strefowe
- pole	biegun pasa
- symbol	symbol -

Często spotykane a niepoprawne terminy krystalograficzne

Terminy niepoprawne	Terminy zalecane
kubiczny (układ krystalograficzny; kryształ)	<u>regularny</u> (układ krystalograficzny; kryształ)
monokliniczny - -	<u>jednoskośny</u> - -
ortorombowy - -	<u>rombowy</u> - -
rentgenostruktura	struktura kryształu, struktura krystaliczna lub struktura rentgenowska [zbadana metodami dyfrakcji promieniowania X]
struktura krystalograficzna	struktura krystaliczna
wiązanie intercząsteczkowe - intrcząsteczkowe - międzymolekularne - wewnątrzcząsteczkowe	wiązanie intermolekularne - intramolekularne - międzycząsteczkowe - wewnątrzcząsteczkowe
widmo dyfrakcyjne	<u>obraz</u> dyfrakcyjny

Często używane skróty

A

AED (Analytical Electron Diffraction)	analityczna dyfrakcja elektronowa
ADP (Atomic Displacement Parameter)	parametr przemieszczenia atomu
AEM (Analytical Electron Microscopy)	analityczna mikroskopia elektronowa
AES (Auger Electron Spectroscopy)	spektroskopia elektronów Augera
AFM (Atomic Force Microscopy)	mikroskopia sił atomowych
AHV (Anharmonic Vibration)	drżenie nieharmoniczne
ALS (Advanced Light Source)	Nowoczesne Źródło Światła [Synchrotron w Berkely, w zakresie miękkiego promieniowania rentgenowskiego i ultrafioletu]
APD (Anti-Phase Domain)	domena antyfazowa
ARPES (Angle-Resolved Photoemission Spectroscopy)	kątoworozdzielcza spektroskopia fotoemisyjna
AS (Atomic Surface)	powierzchnia atomowa
ASTM (American Society for Testing Materials) card	karta ASTM [obecnie: JCPDS]; karta do identyfikacji faz
ASU (Asymmetric Unit)	jednostka asymetryczna [część niezależna komórki elementarnej]

B

bcc (body-centered cubic)	przestrzenie centrowana
BF (Bright Field)	jasne pole
BMCD (Biological Macromolecules Crystallization Database)	baza danych krystalizacyjnych biologicznych makrocząsteczek
BS (Brillouin Scattering)	rozpraszanie Brillouina

C

CBED (Convergent-Beam Electron Diffraction)	dyfrakcja elektronów z użyciem zbieżnej wiązki
CCD (Charge Coupled Device) [Detector]	detektor CCD
CCDC (Cambridge Crystallographic Data Centre)	Centrum Danych Krystalograficznych w Cambridge
CDW (Charge Density Waves)	fale gęstości ładunku
cbc (cubic body-centered)	regularny przestrzenie centrowany [np. układ]
cfc (cubic face-centered)	regularny ściennie centrowany
CFT (Contrast Transfer Function)	funkcja przenoszenia kontrastu

CGL (Conjugate Gradient Algorithm)	algorytm minimalizacji metodą sprzężonych gradientów
CIF (Crystallographic Information File)	Plik (Kartoteka) Danych Krystalograficznych
CIP (Crystallographic Image Processing)	krystalograficzna obróbka (analiza) obrazu
CL (Crystal Lattice)	sieć krystaliczna
CLS (Core Level Spectroscopy)	spektroskopia poziomów wewnątrzatomowych
CNS (Compton Neutron Scattering)	komptonowskie rozpraszanie neutronów
CRL (Compound Refractive Lenses)	obiektyw refrakcyjny [zespół soczewek]
CSD (Cambridge Structural Database)	Baza Danych Strukturalnych [z Cambridge]
CXRS (Coherent X-Ray Scattering)	spójne rozpraszanie promieniowania X

D

1D, 2D, 3D (one-, two-, three-dimensional)	jedno-, dwu-, trójwymiarowy
DAC (Diamond-Anvil Cell)	kowadełko diamentowe; komora diamentowa; komora kowadełkowa
DESY (Deutsche Elektronen-Synchrotron)	Niemiecki Synchrotron Elektronowy [w Hamburgu]
DF (Dark Field)	ciemne pole
DFT (Density Functional Theory)	teoria funkcjonału gęstości
DL (Direct Lattice)	sieć prosta (rzeczywista)
DM (Direct Methods)	metody bezpośrednie
DM (Dipole Moment)	moment dipolowy
DOS (Density of States)	gęstość stanów
DP (Diffraction Pattern)	obraz dyfrakcyjny, rentgenogram, elektronogram

E

e.s.d. (estimated standard deviation)	oszacowane odchylenie standardowe
EBSP (Electron Backscatter Diffraction Pattern)	dyfraktogram elektronów odbitych
ED (Electron Diffraction)	dyfrakcja elektronów
ED (Electron Density)	gęstość elektronowa
EDD (Electron Density Distribution)	rozkład gęstości elektronowej
EDP (Electron Diffraction Pattern)	elektronogram

EELS (Electron Energy-Loss Spectrometry)	spektrometria strat energii elektronów
ESRF (European Synchrotron Radiation Facility)	Europejskie Centrum Synchrotronowe [w Grenoble]
EOS (Equation Of State)	równanie stanu
EXAFS (Extended X-Ray Absorption Fine Structure)	rozciągnięta subtelna struktura widma absorpcyjnego; struktura kronigowska; subtelna struktura absorpcji promieniowania X
F	
FEL (Free Electron Laser)	laser na swobodnych elektronach
FFT (Fast Fourier Transform)	szybka transformata Fouriera
FOLZ (First-Order Laue Zone)	pierwsza strefa Lauego
FT (Fourier Transform)	transformata Fouriera
FTIR (Fourier Transformed Infra Red)	fourierowska spektroskopia w podczerwieni
FWHM (Full Width at Half Maximum)	szerokość połówkowa [pełna szerokość mierzona w połowie wysokości linii dyfrakcyjnej]
G	
GB (Grain Boundary)	granica ziarna
GID (Grazing-Incidence Diffraction)	dyfrakcja w geometrii poślizgowej
GISAXS (Grazing-Incidence Small Angle X-Ray Scattering)	poślizgowa dyfrakcja niskokątowa
GOF; GOOF; g.o.f. (Goodness of Fit)	wskaźnik dopasowania
H	
HBAR (Hydrogen-Bond Assisted Resonance)	rezonans elektronowy wspomagany wiązaniem wodorowym
HCA (Hierarchical Cluster Analysis)	hierarchiczna analiza klasterów
HEED (High Energy Electron Diffraction)	dyfrakcja wysokoenergetycznych elektronów
HREM (High-Resolution Electron Microscopy)	wysokorozdzielcza mikroskopia elektronowa
HRTEM (High-Resolution Transmission Electron Microscopy)	transmisyjna wysokorozdzielcza mikroskopia elektronowa
HRXRD (High Resolution X-Ray Diffraction)	wysokorozdzielcza dyfrakcja rentgenowska
HOLZ (High-Order Laue Zones)	strefy Lauego wyższych rzędów
HVEM (High Voltage Electron Microscopy)	wysokonapięciowa mikroskopia elektronowa

I

IINS (Inelastic Incoherent Neutron Scattering)	niesprężyste niespójne rozpraszanie neutronów
INS (Inelastic Neutron Scattering)	niesprężyste rozpraszanie neutronów
IS (Ion Scattering)	rozpraszanie jonów
ISDB (Inorganic Structural Database)	Baza Struktur Nieorganicznych
ICDD (International Centre for Diffraction Data)	Międzynarodowe Centrum Danych Dyfrakcyjnych - Newtown Square (Philadelphia), USA
ISS (Ion Scattering Spectroscopy)	spektroskopia jonów rozproszonych
IXS (Inelastic X-Ray Scattering)	niesprężyste rozpraszanie promieniowania X
IXSS (Inelastic X-Ray Scattering Spectroscopy)	spektroskopia niesprężyste rozproszonych jonów

J

JCPDS (Joint Committee on Powder Diffraction Standards)	Połączony Komitet Standardów w Dyfrakcji Proszkowej
---	---

L

LACBED (Large-Angle Convergent-Beam Electron Diffraction)	wysokokątowa dyfrakcja elektronów z użyciem wiązki zbieżnej
LADI (Laue Diffraction)	dyfrakcja Lauego [polichromatyczna]
LCF (Layer Correlation Function)	funkcja korelacji warstw
LD (Laue Diffraction)	dyfrakcja Lauego
LEED (Low Energy Electron Diffraction)	dyfrakcja elektronów niskoenergetycznych
LINAC (LINear ACcelerator)	akcelerator liniowy
LRMO (Long-Range Magnetic Order)	magnetyczne uporządkowanie dalekiego zasięgu
LTD (Low Temperature Device)	urządzenie (przystawka) niskotemperaturowe

M

MAD (Multiwavelength Anomalous Diffraction)	dostrojona dyfrakcja anomalna
MAD (Multiple Anomalous Dispersion)	dostrojona dyfrakcja anomalna
MCS (Magnetic Compton Scattering)	magnetyczne rozpraszanie komptonowskie (Comptona)
MD (Molecular Dynamics)	dynamika molekularna
MEED (Mild Energy Electron Diffraction)	dyfrakcja elektronów średnioenergetycznych

MEM (Magnetic Electron Moment)	moment magnetyczny elektronu
MEM (Maximum Entropy Method)	metoda maksimum entropii
MIR (Multiple Isomorphous Replacement)	wielokrotne podstawienie izomorficzne
MIRAS (MIR Anomalous Scattering)	wielokrotne podstawienie izomorficzne wspomagane anomalnym rozpraszaniem
MM (Magnetic Moment)	moment magnetyczny
MM (Molecular Mechanics)	mechanika molekularna
MR (Molecular Recognition)	dopasowanie (rozpoznanie) cząsteczkowe
MR (Molecular Replacement)	podstawienie cząsteczkowe
MSANS (Multiple Small-Angle Neutron Scattering)	wielokrotne małokątowe rozpraszanie neutronowe
N	
NCS (Non-Crystallographic Symmetry)	symetria niekrytalograficzna (lokalna), pseudosymetria
ND (Neutron Diffraction)	dyfrakcja neutronów
NDP (Nucleic Acid Data Bank)	Bank Danych Kwasów Nukleinowych
NIP (Neutron Imaging Plate)	neutronowa płyta odwzorowująca
NPD (Neutron Powder Diffraction)	proszkowa dyfrakcja neutronów
NSE (Neutron Spin Echo)	neutronowe echo spinowe
O	
OD (Order-Disorder)	O-D, porządek-nieporządek
OR (Orientation Relationship)	współzależność krytalograficzna
P	
PED (Powder Electron Diffraction)	proszkowa dyfrakcja elektronów
PCF (Pair Correlation Function)	funkcja korelacji par
PDB (Protein Data Bank)	Bank Danych Białkowych
PDF (Powder Diffraction File)	Kartoteka Dyfraktogramów Proszkowych
PDF (Pair Distribution Function)	funkcja dystrybucji par
PDOS (Partial Density of States)	cząstkowa gęstość stanów
POA (Phase-Object Approximation)	przybliżanie obiektu fazowego
PSXRD (Powder Synchrotron X-Ray)	synchrotronowe promieniowanie X
PXRD (Powder X-Ray Diffraction)	rentgenografia polikrystaliczna (proszkowa) [polikryształy nie muszą być w postaci proszku]

Q

QHRTEM (Quantitative High-Resolution Transmission Electron Microscopy) ilościowa wysokorozdzielcza, transmisyjna mikroskopia elektronowa

QNS (Quasielastic Neutron Scattering) kwazisprężyste rozpraszanie neutronów

R

RHEED (Reflection High-Energy Electron Diffraction) odbiciowa dyfrakcja elektronów wysokoenergetycznych

RIP (Radiation-damage Induced Phasing) fazowanie wywołane produktami uszkodzeń poradiacyjnych

RL (Reciprocal Lattice) sieć odwrotna

rms (root-mean-square) średnia kwadratowa

S

S (Goodness of Fit) wskaźnik dopasowania

SAAS (Small Angle Absorption Spectra) małokątowe (niskokątowe) widmo absorpcyjne

SAD (Single-wavelength Anomalous Diffraction) anomalna dyfrakcja przy jednej długości fali, anomalna dyfrakcja monochromatyczna

SAED (Selected-Area Electron Diffraction) selektywna dyfrakcja elektronów [z ograniczonej powierzchni]

SAES (Small Angle Electron Scattering) małokątowe (niskokątowe) rozpraszanie elektronów

SANS (Small Angle Neutron Scattering) małokątowe (niskokątowe) rozpraszanie neutronów

SAR (Structure-Activity Relationship) zależność pomiędzy strukturą a aktywnością

SAS (Single Anomalous Scattering) anomalne rozpraszanie monochromatyczne

SAXS (Small Angle X-ray Scattering) małokątowe (niskokątowe) rozpraszanie promieni X [rentgenowskich]

s.d. (standard deviation) odchylenie standardowe

SEM (Scanning Electron Microscopy) elektronowa mikroskopia skaningowa

SIR (Single Isomorphous Replacement) pojedyncze podstawienie izomorficzne

SIRAS (Single Isomorphous Replacement Anomalous Scattering)	anomalne rozpraszanie (dla pojedynczego podstawienia izomorficznego)
SIRSAS (Single Isomorphous Replacement with Single Anomalous Scattering)	pojedyncze podstawienie izomorficzne wspomagane rozpraszaniem anomalnym
s.o.f. (site-occupation-factor)	współczynnik obsadzenia
SPR (Structure-Property Relationship)	zależność pomiędzy strukturą a właściwościami
SRMO (Short-Range Magnetic Order)	magnetyczne uporządkowanie bliskiego zasięgu
SRS (Synchrotron Source)	Źródło Synchrotronowe [w Daresbury, UK]
SRXF (Scanning X-Ray Fluorescence)	skaningowa fluorescencja rentgenowska
STEM (Scanning-Transmission Electron Microscopy)	skaningowo-transmisyjna mikroskopia elektronowa
STM (Scanning Transmission Microscopy)	skaningowy mikroskop transmisyjny
s.u. (standard uncertainty)	standardowa niepewność
SXR (Synchrotron X-Ray)	synchrotronowe promieniowanie X
SXRD (Scanning X-Ray Diffraction)	skaningowa dyfrakcja rentgenowska
SXRD (Synchrotron X-Ray Diffraction)	dyfrakcja synchrotronowego promieniowania X
SXRPD (Synchrotron X-Ray Powder Diffraction)	proszkowa dyfrakcja synchrotronowego promieniowania X
T	
TB (Twin Boundary)	granica bliźniaczenia
TEM (Transmission Electron Microscopy)	transmisyjna mikroskopia elektronowa
TF (Time of Flight)	czas przelotu
TLS (Twin-Lattice Symmetry)	symetria sieci bliźniaczej
TLQS (Twin-Lattice Quasi-Symmetry)	kwazisymetria sieci bliźniaczej
TTT (Time, Temperature, Transformation) curves	krzywe TTT
W	
WAXS (Wide-Angle X-Ray Scattering)	rentgenowskie rozpraszanie szerokokątowe
WB (Weak Beam)	słaba [mało intensywne] wiązka

WBSRT (White Beam Synchrotron Radiation Topography)	topografia synchrotronowa w wiązce białej [polichromatycznej]
WPOA (Weak-Phase-Object Approximation)	przybliżenie słabego obiektu fazowego
X	
XANES (X-Ray Absorption Near Edge Structure)	absorpcja promieniowania X w pobliżu krawędzi absorpcji; struktura bliska krawędzi absorpcji
XAS (X-Ray Absorption Spectroscopy)	rentgenowska spektroskopia absorpcyjna
XPS (X-Ray Photoelectron Spectroscopy)	rentgenowska spektroskopia fotoelektronów
XRD (X-Ray Diffraction)	rentgenografia; dyfrakcja promieni rentgenowskich (X); dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego (X)
XRES (X-Ray Resonant Exchange Scattering)	rezonansowe wymienne rozpraszanie promieniowania X
XRF (X-Ray Fluorescence)	fluorescencja rentgenowska
XRPD (X-Ray Powder Diffraction)	dyfraktometria proszkowa
XRSW (X-Ray Standing Waves)	stojące fale rentgenowskie
Z	
ZOLZ (Zero-Order Laue Zone)	zerowa strefa Lauego